

94-ĄJĄ KARTĄ ŠVĖSIME LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENĄ

KAS ŽINO, KAD PIRMAJĄ NEPRIKLAUSOMYBĖS DEKLARACIJĄ LIETUVOS TARYBA
PASKELBĖ 1917 METŲ GRUODŽIO 11 DIENĄ IR KAD TAI VOS NESUŽLUGDĖ IR PAČIOS NEPRIKLAUSOMYBĖS IDĖJOS

1917 metų gruodžio 11 dieną, Lietuvoje dar tebešeimininkaujant okupacinei Vokietijos kariuomenei, šeši Lietuvos Tarybos nariai: Antanas Smetona, Jurgis Šaulys, Stanislovas Narutavičius, Jonas Vileišis, Jonas Smilgevičius ir Aleksandras Stulginskis atvyko į Kauną su ypatinga misija - įteikti okupacinės valdžios atstovams dokumentą, dėl kurio išvakarėse beveik iki pusiaunakčio virė įnirtingos diskusijos. S.Narutavičius ir J.Vileišis į Kauną tikriausiai keliavo sunkia širdimi - jie, kaip ir socialdemokratas Steponas Kairys, vakarykščiame posėdyje kiek įmanydami priešinosi tokio dokumento priėmimui, tačiau liko mažuma. Galima sakyti, kad šio dokumento rengimas ir svarstymas, o ir viskas, kas vyko iki pat vasario 16-osios, jau tuomet išryškino dvi lietuviškos politikos tendencijas, išlikusias ir iki šių dienų. Viena jų - „realistinė“ arba „pragmatiška“, atsižvelgianti į to momento naudą ir konjunktūrą. Antroji - „romantišnė“, kuriai svarbesnė idėja ir moralinis pamatas.

Lietuvių konferencijos, 1917 m. rugsėjo 18-22 d. Vilniuje išrinkusios Lietuvos Tarybą, prezidiumas ir sekretoriatas. Iš kairės: Feliksas Bugailiškis, Kazimieras Bizauskas, Kazimieras Šaulys, Justinas Staugaitis, Jonas Basanavičius, Steponas Kairys, Antanas Smetona, Jonas Vileišis, Povilas Dogelis, Juozas Paknys, Jurgis Šaulys, Mykolas Biržiška, Juozas Stankevičius, Petras Klimas.

Lietuvos centrinio valstybės archyvo nuotr.

Nuo vilko ant meškos

Tąsyk Lietuvos Taryboje, kuri svarstė Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo pareiškimą, nugalėjo „realistai“. Taigi minėtai delegacijai suderinus dokumentą su vokiečiais tos pačios dienos vakarą Lietuvos Tarybos nariams nebeliko nieko kita, kaip priimti galutinį dokumento tekstą ir jį vieningai pasirašyti.

Gruodžio 11-osios pareiškimas toks svarbus, kad turėtume pacituoti jį ištisai.

Pirmoje dokumento dalyje sakoma: „Lietuvos Taryba, kuri, kaip pripažįsta krašto ir užsienio lietuviai, vienintelė įgaliota atstovauti lietuvių tautai, remdamasi pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir 1917 metų rugsėjo mėnesį 18-23 dienomis Vilniuje vykusios

Lietuvių konferencijos nutarimu, skelbia nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimą su sostine Vilniū ir jos atskyrimą nuo visų valstybinių ryšių, kurie kada nors yra buvę su kitomis valstybėmis.“ Taigi nepriklausomybę Lietuvos Taryba paskelbė atkurianti likus daugiau nei dviem mėnesiams iki istorinės vasario 16-osios. Kodėl vis dėlto iš-

vakarėse už šio dokumento priėmimą balsavo tik 15 iš dvidešimties Tarybos narių? Kad atsakytume į šį klausimą turime pacituoti ir antrąją Gruodžio 11-osios pareiškimo dalį:

„Šiai valstybei tvarkyti ir jos interesams ginti taikos derybose Lietuvos Taryba prašo Vokietijos valstybę apsaugos

(Nukelta į 4 psl.)

JAV LIETUVIAI PAKVIETĖ JAV PREZIDENTĄ Į XIV LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĘ

Washington, DC (LR ambasados JAV inf.). JAV lietuviai pakvietė JAV prezidentą Barack Obama ir jo žmoną Michelle į Šiaurės Amerikos XIV Lietuvos tautinių šokių šventę.

Kvietimas išsiųstas ne tik raštu. Lietuvos Respublikos ambasadorius JAV Žygmantas Pavilionis sausio 30 d. vykusio metinio priėmimo Washington, DC reziduojantiems diplomatams Baltuosiuose rūmuose metu JAV prezidentui perdavė JAV lietuvių kvietimą 2012 m. liepos 1 d. apsilankyti XIV Lietuvos tautinių šokių šventėje Boston mieste. Ambasadorius pirmajai porai trumpai papasakojo apie gilią šventės tradicijas ir išreiškė viltį, kad prezidentas ir pirmoji ponia priims kvietimą.

Šiomet liepos 1 d. per Šokių šventę beveik 2,000 šokėjų suksis Boston University „Agganis“ arenoje. Dar keli tūkstančiai susirinks kaip žiūrovai. Tikimasi, kad jei B. Obama ar pirmoji ponia negalės atvykti pasveikinti lietuvių, jie atsiųs

savo atstovą ir sveikinimo kalbą. Šiaurės Amerikos lietuviai pirmąją šokių šventę surengė 1957 m. 1972 m. lietuvių renginyje Čikagoje apsilankė prezidento Richard Nixon žmona Pat Nixon. Ji pasakė kalbą ir šypsojosi dėkodama už lietuvių dovaną - gintarinę segę. 1976 m. į šventę atvyko tuometinio JAV vadovo Gerald Ford žmona Betty Ford, kuri matavosi tautinius drabužius. Buvęs JAV prezidentas Ronald Reagan įrašė lietuviams savo vaizdo sveikinimą, kuris buvo

parodytas stadione. „Tais laikais tai būdavo galimybė parodyti, kad yra toks kraštas Lietuva. Jei prezidento žmona rasdavo laiko apsilankyti, vadinasi, lietuviai kuo nors patraukė“, - sakė JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos pirmininkas Vytas Maciūnas. Jis nesiėmė spėlioti, ar galima tikėtis šių metų šokių šventėje išvysti Obama šeimos narį, tačiau pabrėžė, kad 2012-ieji yra JAV prezidento rinkimų metai. „Rinkimai visuomet suaktyvina politikų interesus“, - pridūrė V. Maciūnas.

LIETUVA PRITARĖ NAUJAI EUROPOS SUTARČIAI

Bruselis (ELTA). Belgijos sostinėje į neformalią Europos Vadovų Tarybą susirinkę ES valstybių vadovai pritarė parengtai Ekonominio stabilumo ir finansinės drausmės zonos nars laikytis griežtos fiskalinės drausmės ir vykdyti atsakingą valstybės ekonominę politiką. Prie naujos sutarties ketina prisijungti visos Europos Sąjungos šalys, išskyrus Jungtinę Karalystę ir Čekiją.

ES viršūnių taryboje dalyvavusi Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė pabrėžė, jog Lietuva prisijungs prie šios sutarties, nes tai naudinga šalies ekonomikai ir padės išvengti finansinio populizmo bei neatsakingos ekonominės politikos. Tokią Lietuvos nuostatą patvirtino Vyriausybė bei Seimo Europos ir Užsienio reikalų komitetai.

Sutartis įpareigoja, jog valstybės biudžetas privalo

būti suderintas arba perteklinis. Metinis struktūrinis biudžeto deficitas turi neviršyti 0,5 proc. nominaliojo bendrojo šalies vidaus produkto. Per metus nuo sutarties įsigaliojimo prie jos prisijungusios šalys šią nuostatą kaip privalomą turi įtvirtinti savo nacionaliniuose įstatymuose, pageidautina konstituciniu lygmeniu. Kai kurias finansinės drausmės sutarties technines nuostatas Lietuva įgyvendins tik įsivedusi eurą ir tapusi visateise Ekonominės ir pinigų sąjungos nare.

Prezidentės teigimu, įgyvendinusios sutarties nuostatas, Europos šalys išvengs nemokumo problemų ateityje. Pasak Lietuvos vadovės, tai rimtas ženklas tarptautinėms finansų rinkoms, kad ES imasi būtinų priemonių stabilumui užtikrinti. Finansinių sunkumų užkluptos euro zonos narės galės lengviau pasiskolinti rinkose.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis popiežiui Benediktui XVI išsiuntė atsistatydinimo iš pareigų raštą, pranešė Lietuvos televizijos naujienų laida „Panorama“. Vasario 8 d. jis šventė 75-ąjį gimtadienį. Atsistatydinimo raštą privalo parašyti ir savo tiesioginiam vadovui įteikti kiekvienas 75-erių metų sulaukęs Katalikų bažnyčios dvasininkas. Kunigai tokius raštus įteikia vyskupams, o kardinolai – popiežiui. Toks raštas nereiškia, kad A.J.Bačkis nuo šiol tikrai nebevadovaus Vilniaus arkivyskupijai. Neretai atsistatydinančio dvasininko vadovas nusprendžia jį palikti toliau tęsti sielovados pareigas. Tai priklauso nuo atsistatydinančiojo sveikatos būklės ir kitų aplinkybių.

Prokurorai skundžia teismo sprendimą, kuriuo dėl sovietų agresijos neigimo išteisintas Socialistinio liaudies fronto pirmininkas **Algirdas Paleckis**, ir prašo jį pripažinti kaltu bei metams pasodinti į kalėjimą. Sausio 31 d. Vilniaus miesto apylinkės prokuratūra Vilniaus miesto 1-ajam apylinkės teismui pateikė apeliacinį skundą, kuriuo prašoma panaikinti sausio 18 dienos nuosprendį, išteisinusį A. Paleckį dėl kaltinimų neigiant sovietų ginkluotųjų pajėgų įvykdytą agresiją prieš nepriklausomą Lietuvą.

Žemaičių Vilniaus kultūros draugija vienija įvairių Žemaitijos kraštų žemaičius, kiekvieną mėnesio antradienį susirenkančius į Vilniaus mokytojų namų salę, kultūringai pavakaruoti, broliška pabendrauti, žemaitiškais temomis pasikalbėti. Per dvidešimt vienerius metus nusistovėjo graži naujų knygų sutiktuvių tradicija, o jų būta per 30. Didelį susidomėjimą sukėlė „Vermės“ leidyklos išleisti Lietuvos valsčių serijos leidiniai apie Platelių, Laukuvą, Kvėdarną, Papilę, Veliuoną, Seredžių, Dailės akademijos leidiniai ir „Senosios Lietuvos šventovės“ knyga. Žemaitija, Viktorijos Daujotytės, Igno Končiaus, alpinisto Vlodo Vitkausko, Adomo Butrimo knygos ir kiti įvairių autorių leidiniai. Tačiau „Vermės“ leidyklos vadovas Petras Jonušas suabejojo, ar bevarta leisti knygas, jei didelis būrys tėvynainių išvyksta į užsienį ir knygos jiems nebereikalingos.

Istorikas Virginijus Jocys, Šilalės kraštiečių draugijos Vilniuje pirmininkas, yra monografijos „Endriejavas“ sudarytojas ir kitų monografijų pradininkas. Jis norėtų, kad žemaičiai talkintų jam, kurie ką nors žino apie Žemaitijos vietovių veikėjus. Lietuvoje išleista Juozo Girdvainio knyga „Dainuojanti revoliucija Vilniaus barikadose“. Tai leidinys, išleistas Sausio 13-osios dvidešimtmečiui, tautos žygdarbiui ir aukoms atminti, gausiai iliustruotas autentiškomis įvykių dalyvių ir žinomų fotografų nuotraukomis.

Žemaitijos skulptorius ir dailininkas Adomas Stanislovas Raudys, kai kada pasivadindamas Samogits (*lot. - žemaitis*), po penkių dešimtmečių įvairiose Europos šalyse, vėl sugrįžo į Lietuvą ir vėl kartu su žemaičiais. Menininkas yra surengęs savo kūrybos parodas Prancūzijoje, Šveicarijoje, Belgijoje, Italijoje, Japonijoje, Meksikoje, Olandijoje, Vokietijoje.

Kretingoje įvyko konkursas „Vienaragio talentas“, kuriame dalyvavo jaunieji Žemaitijos muzikantai. „Visi vaikai gabūs, kiekvienas savaip įdomus“, pasakojo vertinimo komisijos pirmininkas chorvedys Tomas Ambrazaitis. Tarp jauniausių vaikų artistišku ir puikia atlikimo technika išsiskyrė 12 metų akordeonistas Algirdas Benetis iš Palangos. Jis muzikos mokyklą, baigė vienais dešimtukais. Jam suteiktas vertingas apdovanojimas - išvyka savaitei į pramogų parką Prancūzijoje.

Palangiškis Algirdas Benetis.

Klarnetu sudėtingas melodijas grojo Artūras Šukys iš Skuodo.

Jį paviliojo klarnetas, kuriuo groja šešerius metus. Jis taip pat galės vykti savaitei į Prancūzijos pramogų parką. Šio konkurso mecenatas yra bendrovė „Kretingos maistas“. Bendrovės direktorius I. Norkus sakė nesitikėjęs, kad prieš trejus metus kilęs sumanymas virs prestižiniu konkursu, kuriame dalyvauja beveik 50 jaunųjų atlikėjų iš visos Žemaitijos.

Maskvos miesto baletas prieš naujuosius metus gastroliavo Kaune, Utenoje, Panevėžyje, Šiauliuose, Klaipėdoje ir Vilniaus pramogų arenoje atlikdamas Čaikovskio baletą „Spragtukas“.

Vyresnių vaikų grupėje tame pačiame konkurse pirmoji vieta teko virtuoziskai du kūrinius klarnetu atlikusiam 16 metų skuodiškiui Arturui Šukiui. Kauno Juozo Naujalio muzikos mokykloje šiais metais 10 klasę baigęs vaikas sakė, kad iš pradžių traukė fortepijonas. Tačiau

Naująjį JAV ambasadorių Michael A. McFaul, jam būnant naujose pareigose tik antrą dieną, Maskvos valstybinė televizija paskelbė, kad jis atsiųstas į Rusiją „kurstyti revoliuciją“. Neseniai V. Putin Vyriausybės atstovas pareiškė, kad JAV departamentas yra prisidėjęs prie rusų demonstracijų prieš Rusijos dabartinę Vyriausybę.

NYT

NESIEKIAME „NUSIPIRKTI EUROPOS“

Pekinas, vasario 3 d. (ELTA). Augant nerimui dėl didėjančių Kinijos investicijų į skolų slegiamas euro zonos valstybes, šalies premjeras Wen Jiabao pareiškė, kad Kinija neturi nei galimybių, nei ketinimų „nusipirkti Europos“, informuoja *AFP*. Šiuo metu Pekine viešinti Vokietijos kanclerė Angela Merkel bando sustiprinti Kinijos pasitikėjimą Europa.

Kinija „nori bendradarbiauti su Europa ir padėti jai įveikti skolų krizę. Yra sakančių, kad tai reiškia, jog Kinija nori nusipirkti Europą“, - penktadienį surengtos spaudos konferencijos metu kalbėjo Wen Jiabao. „Tai tėra realybės neatitinkantis nerimas. Kinija neturi nei galimybių, nei ketinimų to padaryti“, - pabrėžė jis.

Europoje stiprėja nerimas,

kad dėl Kinijos kompanijų ir vyriausybės remiamų fondų investicijų bangos Pekinas turės pernelyg daug įtakos sunkiai besiverčiančiose Europos valstybėse.

Vasario 2 d. buvo pranešta, kad Kinijos energetikos milžinė „State Grid“ sutiko sumokėti 387 mln. eurų už 25 proc. Portugalijos energetikos sistemos operatorės „Redes Energeticas Nacionais“ dalį.

Europos vadovai jau kuris laikas ragina Kiniją investuoti ir į euro zonos gelbėjimo fondą, tačiau kol kas Kinija oficialiai nepasižadėjo suteikti tokios pagalbos. Nepaisant to, Wen Jiabao vasario 2 d. užsiminė, kad Kinija svarsto galimybę labiau prisidėti prie gelbėjimo fondų per Tarptautinį valiutos fondą (TVF).

IZRAELIS GALI NETRUKUS SMOGTI IRANUI

JAV gynybos sekretorius Leonas Panetta mano, kad Izraelis tikriausiai smogs Irano branduoliniams objektams balandį, gegužę arba birželį.

Pasak L. Panettos, kurį cituoja *The Washington Post*, tokia įvykių raida labai tikėtina.

Izraeliečiai būgštauja, kad Iranas netrukus turės pakankamai urano atominei bombai pasigaminti. Leidinys pažymi, kad Izraelis planuoja trumpą, maždaug penkių dienų karą ir paskesnę kovos veiksmų nutraukimą tarpininkaujant Jungtinėms Tautoms. Kartu

izraeliečiai pripažįsta, kad didelės žalos Irano branduolinei programai veikiausiai nepavyks padaryti, todėl po kelerių metų reikės smogti dar sykį.

Kaip rašo *The Washington Post*, JAV prezidentas Barack Obama izraeliečius informavo esąs prieš karinę operaciją. Oficialiojo Washingtono nuomone, tarptautinės ekonominės sankcijos Teheranui jau duoda rezultatų. Bet JAV dar nenusprendė, kaip pasielgs, jei Izraelis smogs Irano branduoliniams objektams.

PAKISTANAS REMIA AFGANISTANO TALIBUS

Slaptoje JAV kariuomenės ataskaitoje rašoma, kad Pakistano remiamas Talibanas ruošiasi perimti valdžią Afganistane. Tai esą gali nutikti, kai iš šalies pasitrauks NATO vadovaujamos pajėgos.

NATO vadovaujama Tarptautinių saugumo palaiškymo pajėgų (ISAF) atstovas Jimmie Cummings patvirtino, kad toks dokumentas yra. *LRT*

Baltijos Amerikos laisvės lyga (Baltic American Freedom League) **JAV Valstybės sekretorę Hillary Clinton** pagerbė Baltijos laisvės apdovanojimu (Baltic Freedom Award). Baltijos Amerikos laisvės lyga apdovanojimą H. Clinton skyrė už jos ilgalaikes ir veiksmingas pastangas remiant Baltijos tautų nepriklausomybę ir saugumą bei plėtojant JAV partnerystę su Baltijos valstybėmis. Dėkodama už apdovanojimą, JAV Valstybės sekretorė H. Clinton pažymėjo, kad JAV turi ilgaites bendradarbiavimo su Baltijos tautomis tradicijas. Baltijos Amerikos laisvės lygos prezidentui Imant Leitis adresuotame laiške H. Clinton priminė JAV vykdytą nepripažinimo politiką ir bendras pastangas užtikrinant regiono energetinį saugumą, skatinant demokratinius procesus Rytuose ir remiant Afganistano žmones. Laisvės lyga buvo įkurta 1981 metais siekiant paremti Baltijos šalių pastangas iškovoti laisvę ir nepriklausomybę. Lyga iki šiol teikia informaciją JAV Kongresui, Senatui ir Amerikos žmonėms apie padėtį Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

Lenkijos prezidentas Bronislaw Komorowski dalyvavo vasario 16 dieną Vilniuje vykiančiame Lietuvos valstybės atkūrimo minėjime, vasario 2 d. pranešė jo atstovė spaudai Joanna Trzaska-Wieczorek. „Prezidentė Dalia Grybauskaitė pakvietė prezidentą Bronislaw Komorowski į iškilmes 94-ųjų Lietuvos nepriklausomybės atgavimo metinių proga. Prezidentas dalyvavo iškilmėse“, - naujienų agentūrai *PAP* sakė Lenkijos vadovo atstovė. Lietuvos vadovė Lenkijos kolegą į Vilnių Vasario 16-ąją pakvietė vasario 2 d. kalbėdama su juo telefonu. B.Komorowski šia proga Lietuvoje lankėsi pernai. Pastaruoju metu Lietuvos ir Lenkijos santykiai buvo įtempti dėl skirtingai vertinamos tautinių mažumų padėties.

ELTA

Vokietijos vyresnio amžiaus kariai, susirinkę Potsdame prie Prūsijos karaliaus Fridricho Didžiojo kapo, minėdami jo 300 metų gimimo sukaktį, prisiminė garbingą prūsų istoriją ir ryšius su Vokietija. *NYT*

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President
Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor
 2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas
DIRVA (UPS 157-580)

 Postmaster: Send address changes to DIRVA
 19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

 Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
 Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
 VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single
 copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

 Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
 Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00.
 Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiš-
 kia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui
 prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių
 nespausdiname.

**AR VASARIO 16-ĄJĄ REIKIA
 RUSŲ „GULBIŲ EŽERŲ“?**

„The New York Times“ straipsnyje „Lojalusis“ rašė: „Rusija - ne ta šalis, kurioje lengva atskirti muziką nuo politikos“. Tai buvo skirta žymiam dirigentui Valerij Gergijev, kuris yra St. Peterburg Marijos teatro meno vadovas. Tačiau mums neįdomu, kad jis yra talentingas dirigentas, bet kad pasižymėjęs Sergeja Prokofjev kūrybos „Kantatos Spalio revoliucijos XX metinėms“ populiariojas, kurią dar „perestroikos“ metais dirigavo pagerbiant Staliną, kai jis pradėjo kruviną „didįjį valymą“ ir „Pašlovinimą Stalinui“.

Rusijos gyvenime muzika visada buvo ir yra valstybės dėmesio centre - turi ideologinį ir propagandinį vaidmenį. Tad ir 2008 metų rugpjūtį Vladimir Putin pasiūstas, kai buvo deginami gruzinų kaimai, V. Gergijev Pietų Osetijos sostinėje Tschinvalyje atliko koncertą, kuriame šlovino „Didžiosios Rusijos armiją išvaduojoją“. Užsienio žurnalistai buvo priblokti išvydę, kad už kelių žingsnių nuo aikštės, kurioje vyko simfoninis rusų koncertas, narvuose buvo laikomi nusiaubtų kaimų gruzinai. Šalia skambėjo Čaikovskij muzika ir Prokofjev kantata Stalino garbei. Koks bausis įžūlumas - pats dirigentas V. Gergijev yra osetinas - pasipiktinimas nuskambėjo per visą pasaulį. Jo diriguojama Dmitrij Šostakovič „Leningrado simfonija“, simbolizuojanti „sovietų liaudies kovą prieš fašizmą“, pernai buvo atlikta Rusijos ambasados Estijoje organizuotame koncerte „Menas prieš fašizmą“. Labai aišku, kieno kovą turėjo galvoje V. Gergijev, vykdamas kovoti su „fašizmu“ į Estiją.

Tad ir Sausio 13-ąją Kaune į rusų surengtą simfoninės muzikos koncertą reikia žvelgti kaip prieš Baltijos valstybes nukreiptą Kremliaus psichologinį karą, kuriame dalyvauja V. Putin draugas dirigentas. Kai lietuviai studentai Neolituaniai norėjo dalyvauti koncerte, pareikalavę, kad tylos minute prieš pradėdant koncertą būtų pagerbti žuvę Sausio 13-ąją, jie nebuvo įleisti į salę. Pagaliau rengėjai leido tylos minute pareikšti pagarbą žuvusiems už Lietuvos laisvę, bet dirigentas tame pagerbime nedalyvavo - atėjo diriguoti tik po susikaupimo. Šiandien nebeįmanoma atsieti V. Gergijev nuo V. Putin režimo, nei nuo valymų Rusijos užgroboje Pietų Osetijoje, iš kurios buvo išvyti visi dar likę gyvi gruzinai, nei nuo kovos su „fašizmu“ Estijoje, nei nuo Maskvos ruošiamų koncertų Lietuvoje. Dabar buvo simfoninės muzikos koncertas Sausio 13-ąją, o Vasario 16-ąją, mūsų tautos laisvės atkūrimo šventėje, Šiauliuose lietuviams ir NATO oro bazės kariams koncertuos rusų Sankt Peterburg baletas ant ledo su „Gulbių ežerų“, kurį 1991-ųjų rugpjūtį televizijos transliavo pirmąją Maskvos pučo dieną, kai komunistai norėjo išsaugoti byrančią Sovietų Sąjungą. („Veidas“, *Audrius Bačiulis, Nr. 52*).

Šiandien Lietuvoje jau rašoma, kad KGB buvo „molinėmis kojomis“ ir nebuvo tokia žiauri, kaip vaizduojama. Ar tai ne bandymas po truputį keisti lietuvių požiūrį į KGB? Kai kurios lietuviškos televizijos, laikraščiai ir internetiniai portalai vengia tokių žodžių kaip **tauta** ir **tautiškumas**. Seimo nariui Gintarui Songailai įtakingo dienraščio žurnalistas pripažino, kad redakcija kategoriškai uždraudė rašyti apie partijas, kurios kalba apie lietuvių puoselėjimą ir tautiškumą. (*XXI amžius, 2012.1.6*).

S. Tūbėnas
TEISMAI – LIETUVOS NELAIMĖ

Sunku ką nors gero pasakyti apie Lietuvos teisėsaugą. Akis bado apgailėtinas visų teisėsaugos sistemos grandžių neveiksmingumas ir nekompetencija. Didelė dalis ikiteisminių tyrimų tuo ir baigiasi, nes prokuratūra nepajėgia surinkti pakankamai įkalčių, kad teismams būtų galima perduoti bylą. Teismai dažnai vilkina bylas ar priima sunkiai suprantamus ir pateisinamus nuosprendžius. Aukštesni teismai menkai prižiūri žemesniųjų instancijų darbą.

Ne be pagrindo plintantis nusivylimas teismais yra nerimą keliantis reiškinys. **Teisingumo nepajėgianti užtikrinti valstybė neteks piliečių pasitikėjimo, nes ji to ir neverta.** Grėsmingai auga nepagarba įstatymams, teigiamo atgarsio nesulaukia raginimai laikytis įstatymų, sąžiningai mokėti mokesčius.

Per pastarąsias savaites keli įvykiai akivaizdžiai priminė Lietuvos teisėsaugos impotenciją. Tą negražų žodį vartojau sąmoningai, nes juo tiksliai apibūdinama padėtis.

Interviu *DELFI* Darbo partijos vadovas Viktoras Uspaskichas, trykšdamas optimizmu, aiškino, kad jei partijai sektųsi rinkimuose, naujoje valdančioje koalicijoje ji norėtų aplinkos, finansų, ūkio, energetikos, susisiekimo ir žemės ūkio ministrų portfelių, gal ir kitų ministerijų. Pasak Uspaskicho, jei partija surinktų daugiausia balsų, „aš privalėsiu eiti į premjero postą... ir aš tiksliai žinau, kad būčiau geriausias premjeras“.

Neabejoju, kad Uspaskichas vis dažniau duos interviu žiniasklaidai bei šmėžuos televizorių ekranuose. Bet jo byla dėl partijos juodosios buhalterijos per 2004 m. Seimo rinkimus dar neišspręsta. Ji daugelį metų vilkinama teismuose, nors tai nėra itin sudėtinga byla, kurią gali išnarplioti tik kompetentingiausi policininkai bei puikiausiai išsilavinę teisininkai. Turėtų būti lengva nustatyti, ar Uspaskichas pažeidė įstatymus, pateikė klaidingą, suklastotą informaciją apie Darbo partijos finansus. Arba yra pakankamai įkalčių, arba jų nėra. Pirmuoju atveju Uspaskichas seniai turėjo būti nuteistas, antruoju išteisintas.

Bet jokio sprendimo dar nėra ir veikiausiai greit nebus. Tai reiškia ne tik tai, kad teisingumas nėra vykdomas, bet kad didėja galimybė, jog į valdžią ateis žmogus pažeidęs įstatymus, tad netinkantis vadovauti partijai, juolab Vyriausybei. Tik teisėsaugos organai gali pateikti rinkėjams reikalingą informaciją šiuo klausimu, bet jie negeba ar nenori to daryti.

Teismai gal paskelbs savo nuosprendį iki rinkimų. Jei Uspaskichas būtų pripažintas kaltu, neabejoju, jog jo rėmėjai šauktų, kad tai yra konservatorių sąmokslas išdava, o jis vaizduotųsi eilinio politinio susidorojimo auką. Nežinia, kiek žmonių tuo tikės. Bet jei Lietuvos teismai būtų bent minimaliai kompetentingi, šitoks scenarijus būtų neįmanomas, nes seniai žinotume, ar Uspaskichas pažeidė įstatymus, ar ne.

Lietuvos teisėsauga yra itin neefektyvi, kai tiriamos vadinamosios rezonansinės bylos. Iki galo neišaiškinta ar Artūras Zuokas yra „Abonentas“, kaip žuvo Vytautas Pociūnas, kaip Kristina Butrimienė tapo „Draugystės“ viešbučio savininke. Teisėsaugos institucijų negebėjimas priimti sprendimų politinį atspalvį turinčiose bylose ir tyrimuose sukuria regimybę, kad įtakingi asmenys, skirtingai nuo eilinių piliečių, nesulaukia teisėto atpildo, kad įstatymai nesaisto jų.

Toliau tęsiasi nesibaiigianti Kedžio istorija. Šiomis dienomis antstolei kelis kartus nepasisėkė įgyvendinti teismo nuosprendžio ir perduoti Neringos Venckienės globojamą Drąsiaus Kedžio dukrą motinai Laimutei Stankūnaitei. Venckienė aiškina, jog mergaitė atsisako vykti pas mamą, o ji nesiruošia prievarta jos perduoti. Jau tiek prirašyta apie visą šią epopėją, kad nieko naujo negalima pasakyti. Vis dėlto atkreipsiu dėmesį į kelis momentus. Galima ginčytis, ar teisėja Venckienė atsisako vykdyti teismo sprendimą, ar tik trukdo vykdyti teismo nutartį (nes teismas įpareigojo antstolę ir vaikų tarnybą, o ne Venckienę perduoti vaiką motinai), tačiau teismo valios nepaisoma. Teismai kol kas nesiima ryžtingų priemonių užtikrinti, jog nuosprendis būtų vykdomas. Nors Venckienė atvirai ir pakartotinai reiškia savo panieką teismams, taigi ir teisinės valstybės principams, ji tebėra teisėja, nėra atleista iš teisėjų pareigos. Patys aukščiausi valdžios žmonės pritaria jos laikysenai, bent ta prasme, kad kaip tikrą pinigą priima jos sofistinius aiškinimus, kodėl ji nevykdo teismo nurodymų.

Joks įvykis per pastarąjį dešimtmetį nesulaukė tiek dėmesio, kiek Kedžio istorija. Visos teisėsaugos institucijos nuo policijos ir prokuratūros iki teismų veikė nekompetentingai, negebėjo ar nenorėjo „pedofilijos bylą“ ištirti nešališkai ir iki galo, nuosekliai demonstravo savo bejėgiškumą, savo impotenciją. Nežinau, ką visa ši istorija pasako Lietuvos jaunimui, bet vargu ar ji skatina juos gerbti teisėsaugą ar manyti, kad teisinės valstybės principai įtvirtinti Lietuvoje.

Iš tragedijos pereikime į farsą, bet ir čia teisėsauga šlubuoja. Neseniai Seimo narė Inga Valinskienė pareiškė, kad ji rengiasi dalyvauti naujame televizijos dainų projekte ir neketina paisyti Seimo Etikos ir procedūrų komisijos (EPK) perspėjimų, jog nevalia dalyvauti tokiuose renginiuose. Tuo pačiu ji lyg nepaiso prieš kelerius metus paskelbto Konstitucinio Teismo nuosprendžio, kuriame rašoma, kad kūrybinė veikla sietina su siekiu sukurti mokslą, technikos, kultūros ar meno kūrinį, o „Seimo narys, įgyvendindamas kūrybinės veiklos laisvę, turi paisyti Seimo nario, kaip tautos atstovo, konstitucinio statuso ir iš jo kylančių teisinių, etinių imperatyvų, tarp jų - vengti viešųjų ir privačiųjų interesų konfliktų“.

Jei Lietuvos Seimas būtų turėjęs žiupsnelį savigarbos, jis niekada nebūtų kreipėsi į KT, prašydamas nustatyti, kokia papildoma veikla gali užsiimti parlamentarai. Jei KT būtų turėjęs žiupsnelį proto, jis būtų atsisakęs nagrinėti šį klausimą, nurodydamas Seimui, jog tai jo vidaus reikalas. KT turėjo numatyti, kad nebus priemonių jo nutarimo įgyvendinimui užtikrinti ir kad skelbdamas nutarimą, kurio bus nepaisoma, jis pakerta savo, aukščiausio šalies teismo, autoritetą, silpnina pasitikėjimą teisėsauga.

Bet KT neiškentė ir paskelbė trafaretais perpildytą, nieko nesakančią nutarimą, kuris nenustatė konkrečių gairių Seimo narių veiklai vertinti. Tad Valinskienė jaučiasi laisva elgtis kaip nori, savo elgesiu dar kartą patvirtindama, kad Lietuvos įstatymai yra kaip švediškas stalas, kad kiekvienas įtakingas asmuo pagal savo skonį gali rinktis, kurių įstatymų laikysis, kurių nepaisys.

Kęstutis Girnius
bernardinai.lt

(Atkelta iš 1 psl.)

1917 METŲ GRUODŽIO...

ir pagalbos. Atsižvelgdama į gyvybinius Lietuvos interesus, kurie reikalauja nieko nelaukiant sueiti į ilgalaikius ir glaudžius santykius su Vokietijos valstybe, Lietuvos Taryba pasisako už amžiną, tvirtą Lietuvos valstybės sąjungą su Vokietijos valstybe, ta sąjunga turėtų būti ypatingai įgyvendinta karinės ir susisiekimo konvencijų, muitų bei monetarinės sistemos bendrumo pagrindu.”

Ar pasirašydami tokio turinio dokumentą Tarybos nariai suprato, kad po tokių pareiškimų vietoje išsvajotos nepriklausomybės labiau tikėtina sulaukti oficialiai įteisintos aneksijos? Be abejo, suprato, tačiau ar būta kitokio pasirinkimo? „Žvilgtelėję į šią formuluotę *sub speciae aeternitatis* (iš amžinybės perspektyvos - aut.) mes gal negalėtume nustebti tuo atveiksmiu militarinės galios veiksmui. Bet tuomet mes dar neįsivaizdavome įpusėjusio XX amžiaus rafinuotumo”, - taip vėliau šią situaciją prisimins P.Klimas ir pridurs, kad „tuo metu vokiečių aneksionistai paleido gerkles saviškai interpretuoti tą dokumentą ir tarytum triumfavo”. Netrukus pamatysime, kad apie pirmoje pareiškimio dalyje minimą nepriklausomybę vokiečių okupantai nenorėjo ir girdėti.

Tačiau apie visa tai - kiek vėliau. O kol kas reikėtų prisiminti kelią, kurį Lietuvos Taryba nuėjo iki pirmojo valstybės atkūrimo akto ir atkreipti dėmesį, kad laisvės siekis XX amžiaus Lietuvoje ir jos pergale šioje kovoje visuomet buvo glaudžiai susijusios su permainingomis Rusijoje. Taip buvo visada - pradėdant 1905 metų revoliuciją ir baigiant 9-ajame dešimtmetyje prasidėjusia Michailo Gorbačiovo „perestroika” bei žlugusiu 1991-ųjų rugpjūčio puču. Prisiminkime, jog būtent **1905 metų vėlyvą rudenį susirinko Didysis Vilniaus Seimas**. Tiesa, apie nepriklausomą Lietuvos valstybę tuomet niekas dar neužsiminė, tačiau daugiau nei 2000 Seimo delegatų nutarė reikalauti Lietuvai „autonomijos su Seimu Vilniuje” ir nedviprasmiškai pareiškė, kad „dabartinė caro vyriausybė yra pikčiausiu mūsų priešų”. Vis dėlto Seimo nutarimai nebuvo įgyvendinti - daugelis mėginusiųjų juos vykdyti atsidūrė Sibire arba buvo priversti emigruoti. Tarp lietuvių inteligentų ėmė plisti nuomonė, kad kovoti su imperijos galybe nėra jokios prasmės.

Tuomet niekas dar neįsivaizdavo, kad po dešim-

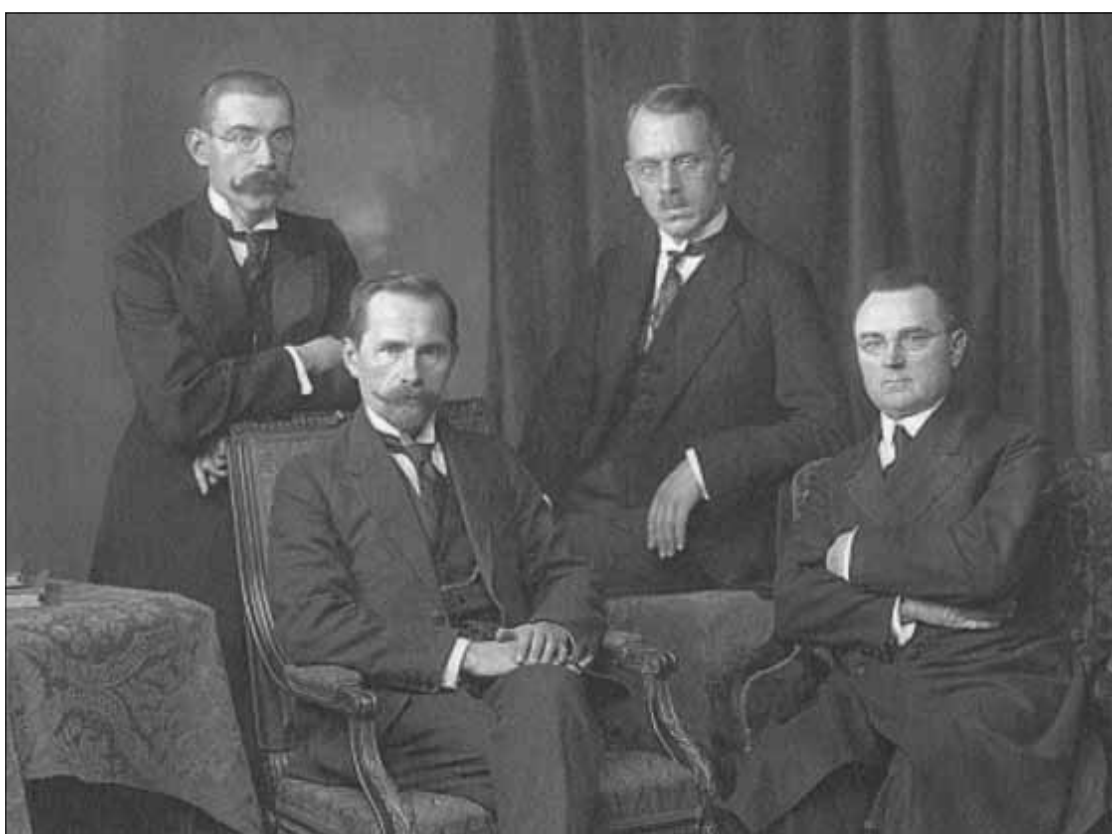
ties metų daugelis paprastų Lietuvos žmonių ims ilgėtis taip nekenčiamos caro valdžios. Viską pakeis prasidėjęs Pirmasis pasaulinis karas ir 1915 metais užgriuvusi kaiserinės Vokietijos okupacija. Jokia caro valdžia nebuvo užkrovusi lietuviams tokios sunkios ekonominės naštos: mokesčių, rekvizicijų, ūkinio gyvenimo suvaržymų, ką jau kalbėti apie kultūrinio ar politinio gyvenimo kliūtis. Tad keliaujančiam po kraštą būsimam Lietuvos Tarybos nariui Jonui Basanavičiui liko tik liūdnei konstatuoti, kad visi paprasti žmonės laukia grįžtant rusų. Kitas Tarybos narys - Justinas Staugaitis - tuo pačiu metu konstatavo, kad lietuviai iš dviejų blogybių rinkosi mažesnę, nė neįsivaizduodami, kad mūsų tauta gali pati valdyti savo valstybę.

Vis dėlto taip manė ne visi. „Alkano kalėjimo nuotaikoje prasidėjo pirmosios Vilniaus lietuvių inteligentų kalbos apie būsimą Lietuvos laisvę. Kalbos kabinetinės, svyruojančios, be gyvenimiško pulso, nes jautėmės savam krašte kaip robinzonai, kaip belaisviai. Bet įvykiai žadino viltis. Rusai dar laikė kovos frontus Rytuose, bet carinės Rusijos atsparumu niekas rimtai nebetikėjo. Didėjo galimūmai, kad karui pasibaigus, Rusijos siena nebegrįš Lietuvon, o tuomet kas gali būti?” - taip 1915 metų pabaigoje tvyrančias inteligentų nuotaikas savo prisiminimuose vėliau apibūdins Vasario 16-osios Akto signataras S.Kairys.

Beviltiškos kompromisų paieškos

Šiaip ar taip, 1915 metų gruodį Vilniuje vėl viešai nuskambėjo Lietuvos nepriklausomybės šūkis. Jį lietuvių draugijos nukentėjusiems nuo karo šelpti (dar vadintos tiesiog lietuvių draugija) Vilniaus grupės politikos komiteto posėdyje ištare advokatas Augustinas Janulaitis, jam pritarė ir kiti komiteto nariai. Reikėtų pažymėti, kad beveik tuo pačiu metu minėtos draugijos Petrogrado grupėje kalbėta tik apie Lietuvos autonomiją. Žodis „nepriklausomybė” čia bus ištartas 1916 metų vasario 23 dieną, Petrapilyje surengtame pirmajame lietuvių draugijos skyrių suvažiavime.

Tų pačių metų vasarą atsirado puiki proga apie lietuvių siekius viešai paskelbti visam pasauliui Šveicarijos Lozanos mieste vykstančioje Rusijos pavergtųjų tautų konferencijoje. „Okupantų didžiausio siutimo metu, kuomet iš Lietuvos niekur nevalia buvo kojos iškelti, Vilniuje gautas kvietimas važiuoti į Šveicariją

Lietuvos Valstybės Tarybos Prezidiumas 1918 m. spalio 20 d. audiencijos pas Vokietijos kanclerį Max von Baden metu. Lietuvos Valstybės Tarybos Prezidiumas gavo sutikimą sudaryti Lietuvos Vyriausybę. Iš kairės sėdi: Antanas Smetona, Justinas Staugaitis; stovi: Jokūbas Šernas, Jurgis Šaulys.

Lietuvos centrinio valstybės archyvo nuotr.

ir kartu paaiškėjo, kad Obostas (Oberostas - Vokietijos Rytų fronto kariuomenės okupuotose žemėse sudaryto administracinio-teritorinio vieneto valdžia - aut.) tai kelionei kliūčių nedarysiąs. Sutarta pasinaudoti proga. Lietuvių delegacija iš trijų, p. J.Šaulio, p. A.Smetonos ir manęs turėjo paskelbti pasauliui iš Lozanos, kad Lietuva nori būti nepriklausoma ir atsižada Rusijos; tai atrodė naudinga mūsų nepriklausomybės siekimui”, - prisimena S.Kairys.

Memuarų autorius čia pat paaiškino ir tokio vokiečių „geranoriškumo” priežastį: „Caro pavergtųjų tautų viešas atsižadėjimas Rusijos ateity galėjo vokiečiams padėti bent kai kurias tų tautų lengviau aneksuoti.”

Atrodo, kad tuomet niekas ir neturėjo iliuzijų, kad vokiečiai leis lietuviams kurti savo valstybę. Kalbėtis ta tema jie nematė jokio reikalo iki pat 1917 metų vasaros, kada jų padėtis rusų fronte ėmė sparčiai blogėti. Nenorėdama prarasti įtakos Lietuvoje, vokiečių karinė vadovybė buvo priversta pradėti dialogą. Kaip rašo S.Kairys, „vokiečių kariškiams, įpratusiems partnerį vertinti iš jo divizijų, patrankų ir aeroplanų skaičiaus, buvo keista derėtis su tuo inteligentų būreliu, atstovavusiu mažam, nuniokotam ir jų kietai laikomam kraštui”. Galiausiai, išpešę iš derybų partnerių pažadą kreipti reikalus suartėjimo su Vokietija linkme, okupantai leido Vilniuje surengti lietuvių konferenciją.

J.Basanavičiaus vadovaujama konferencija posėdžiavo 1917 metų rugsėjo 18-22 dienomis. Jos dalyviai priėmė rezoliuciją, kurioje be

kita ko sakoma: „Kad Lietuva galėtų laisvai plėtotis, turi būti sukurta nepriklausoma Lietuvos valstybė, demokratiniiais principais sutvarkyta, prisilaikant etnografinių sienų, su ekonominiais reikalaujama korektyvais.”

Šiems tikslams įgyvendinti konferencija išrinko Lietuvos Tarybą, kurią sudarė 20 įvairaus amžiaus, socialinės padėties, skirtingų profesijų bei politinių pažiūrų žmonių: 8 teisininkai, 4 kunigai, 3 agronomai, 2 finansininkai, po vieną gydytoją ir spaustuvininką. Pagal politines pažiūras taryboje buvo 8 krikščionys demokratai, 2 tautininkai, 2 socialdemokratai, vienas liaudininkas, o likusieji nepriklausė jokiai partijai.

Apie sudarytą Lietuvos Tarybą ir jos laukiančius darbus džiugiai pranešė to meto Lietuvos spauda. **Tarybos pirmininkas ir tuometis „Lietuvos aidą” redaktorius A.Smetona spalio 4-osios numerio redakcijos skiltyje rašė:** „Dvejus metus tvarkė ir valdė Lietuvą okupacinė valdžia; toliau turės atsiliepti greta jos ir vietos gyventojų balsas, privalomas jai tvarkas šalies reikalus.” Iš tikrųjų, rugsėjo 24 dieną surengtame pirmajame Lietuvos Tarybos posėdyje greta politinių klausimų buvo numatyta drauge su vokiečiais spręsti daugybę kasdinių karo nualinto krašto žmonių bėdų: rekvizicijų, priverstinio darbo, maisto prievolių, miškų naikinimo, lietuviškų mokyklų problemas.

Kita vertus, tame pačiame straipsnyje A.Smetona aiškiai leido suprasti, kad vien užtarėjos prieš okupacinę valdžią vaidmeniu Lietuvos Taryba neapsiribos, o „privalės tuo

pačiu žygiu galvoti ir apie jos ateitį: apie būsimą Lietuvos valstybę, apie jos pamatus, jos Konstituciją, apie jos ribų nustatymą, apie jos pajėgas ir jos santykius su kitomis gretimomis šalimis”. Pastarosios A.Smetonos mintys iš esmės atkartoją rugsėjo 22 ir 23 dienomis vykusios Vilniaus konferencijos rezoliuciją. Įdomu ir tai, kad praėjus vos trimis dienoms nuo minėto straipsnio pasirodymo Aleksandro Kerenskio vadovaujama Rusijos Laikinoji vyriausybė priėmė deklaraciją, kurioje visoms Rusijos imperijos pavergtoms tautoms pripažįstama teisė pačioms apsispręsti dėl savo ateities. Deja, tuo metu ir paties A.Kerenskio, ir jo vyriausybės dienos jau buvo suskaitytos: neprabėgus nė trimis savaitėmis ją nušlavė bolševikų perversmas.

Lapkričio 2-10 dienomis vykusioje Berno konferencijoje Lietuvos Taryba buvo pripažinta aukščiausia Lietuvos politine institucija. Dabar buvo galima pradėti kalbėtis ne tik su vokiečių okupacine valdžia, bet ir su Berlynu. Taigi lapkričio 26 dieną Lietuvos Tarybos atstovai įteikė vokiečių karinei vadovybei S.Kairio ir J.Šaulio pasirašytą memorandumą, kuriame sutiko derėtis dėl anksčiau mūsų minėtų Vokietijos siūlomų konvencijų sudarymo. Mėnesio pabaigoje gautas atsakymas, deja, smarkiai nuvylė. Tarybos nariai sulaukė Berlyne suredaguoto Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo dokumento projekto, kuriame greta Lietuvos nepriklausomos valstybės paskelbimo įrašyta ir formuluotė apie „amžiną tvirtą Lietuvos Sąjungą su Vokietija”.

(Nukelta į 5 psl.)

LIETUVIAI, IŠGELBĖJĘ ŽYDŲ GYVYBĘ

JULIJA BERNOTAITĖ (1914-1983)
Medicinos sesuo, Kaunas

Julija Bernotaitė, Kaunas (1943)

Sugrįžusios į išvadotą nuo hitlerininkų Kauną 1944-ųjų vasarą, seserys Pagirskaitės - Bliumą Epšteinienė ir Taibė Judelevičienė - sužinojo, jog iš gausios Pagirskių šeimos gyvos liko tik dvi jaunesniojo brolio Dovydo dukrelės...

...kai išvykęs su kitais jaunais vyrais „tvarkyti archyvą“ Dovydas nebegrižo, o per selekciją atrinkta į „gerąją“ pusę, savo noru perėjusi į pasmerktųjų koloną, IX forto link nužingsniavo senelė Sorė Pagirskienė, Dovydo žmona Maja Kamberytė pradėjo įnirtingai ieškoti prieglobsčio vaikams. Geto „seniūnų tarybos“ narys Hiršas Levinas surado mieste buvusią Kamberių tarnaitę Juliją, kuri sutiko padėti. Šviesiaplaukė mėlynakė trejų

metukų Dalytė buvo išnešta iš geto ir po krikšto karmelitų bažnyčioje įkurdinta Gelgaudiškio prieglaudoje. Kur kas kebliau buvo paslėpti juodaakę tamsiaplaukę Lianą. Tačiau Julija Bernotaitė greit apsisprendavo. Tolimame Radviliškio rajono

kaime žinojo ją turint dukrelę Regina, tad Lianai, bulvių maiše išgabentai iš geto, Julija perdažė antakius, plaukus ir kaimynams rodė kaip savo vaiką. O tikroji duktė Regina buvo atiduota auginti kauniečiams Strumilams. Julija būtų ir Mają priėmusi, bet toji nesiryžo palikti gete senos ir ligotos savo motinos.

...Juliją be vargo suradome Hiršo nurodytu adresu, ir Liana kartu su savo gelbėtoja apsigyveno dėdės J. Epšteino bute. Atsisveikinusi su Strumilais, Regina kartu su Liana pradėjo lankyti žydų mokyklą. Mažosios Dalios prieglaudoje neberadome - ją buvo įdukinę pagyvenę sutuoktiniai valstiečiai. Bevaikiai senukai ilgai nenorėję skirtis su „Maryte“, bet

pagaliau juos pavyko įtikinti, jog tai įsipareigojimas žuvusiems. Buvę globėjai retsykiais atvažiuodavo mergytės aplankyti. Visoms keturioms mergaitėms buvo pasiūtos vienodos palaidinukės. Tas reišė, kad esame lygios ir gyvensim kaip sesutės. Visą darydavome drauge, tik trumpu, bet slogią savo praeitį - karo meto išgyvenimus - turėjom įveikti kiekviena atskirai.

Kai mano tėvas J. Epšteinas buvo paskirtas dirbti Vilniuje, kartu su jo šeima išvažiavo ir Liana (Dalytė liko Kaune pas Judelevičius, kuriuos jau laikė savo tėvais). Į sostinę persikraustė Julija su Regina. Sekmadieniais eidavome jų aplankyti į Žvėryną. Palinkusi ties rankdarbiu Julija links-

mindavo svečius lyg ir ne vaikams skirta dainele:

Ar aš ne pana, ar nevainikuota,

Ar mano galvelė ar nesušuokuota!

Julija turėjo paslapčių, kurių niekam nepatikėdavo. Apie ką ji mąstė tą lemtingąją 1983 m. sausio 21 dieną, eidama orderio naujam butui gauti? Ar gailėjosi pasmerkto nugriauti senojo namo, kur išgyveno 35 metus, dirbdama vis toje pačioje Raudonojo Kryžiaus ligoninėje, ar džiaugėsi, kad nebereikės kūrenti krosnių, vandens šildyti? Ar galvojo apie painius likimo vingius - gimusi Peterburge, atvyko į Lietuvą, tarnavo pas žmones, vėliau baigė seselių kursus... Buvo susimąsčiusi, taip susimąsčiusi, kad nepastebėjo visu greičiu per žalią šviesą lekiančio 11 maršruto autobuso...

Iš leidinio „Gyvybę ir duoną nešančios rankos“.

(Atkelta iš 4 psl.)

1917 METŲ GRUODŽIO...

„Diplomatai padailinta ir precizuota forma pakartojo žiaurios generolų reikalavimus. Ką jie Lietuvai reiškė, aišku buvo visiems Tarybos nariams. Išstius du metu tylėję, dabar vokiečiai reikalavo terminuoto atsakymo. Reikalavo, kad Taryba pasirašytų Lietuvos aneksijos aktą Vokietijos naudai. Dabar pačioj Taryboj prasidėjo skaudžios, gilaus nerimo paremtos diskusijos, jos virto griežtomis imtynėmis.“ Taip šias dramatiškas dienas prisimena S.Kairys. Iš tikrųjų, ginčai dėl požiūrio į vokiečių diktuojamas sąlygas netrukus vos nevirto Lietuvos Tarybos žlugimu.

„Romantikai“ prieš „realistus“

Prieš tęsdami pasakojimą apie tai, kas 1917-ųjų gruodžio pradžioje vyko Lietuvos Taryboje, turėtume prisiminti dar vieną aplinkybę. Kaip jau minėjome, lapkričio 7 dieną įvykęs bolševikų perversmas ne tik nušlavė A.Kerenskio vyriausybę su visais jos pažadais, bet ir privertė vokiečius šiek tiek pakeisti savo poziciją. Bolševikų vadovas Vladimiras Leninas ne tik paskelbė tautų apsisprendimo teisę, bet ir pasiūlė Berlynui derėtis dėl taikos. Nuo tos akimirkos Lietuva virto figūra Rusijos ir Vokietijos geopolitinių šachmatų partijoje.

Berlynas turėjo pagrindo nerimauti. O ką, jei Rusijos bolševikai be išlygų pripažins Lietuvos nepriklausomybę ir pamėgins sugrąžinti ją į buvusios caro imperijos įtakos sferą? Vadinas, Berlynui verkiant reikėjo, kad dar prieš prasidedant taikos deryboms Lietuva

jau būtų ne tik paskelbusi nepriklausomybę, bet ir pareiškusi norą sudaryti sąjungą su Vokietija. Todėl 1917 metų lapkričio 29 dieną Reicho kancleris grafas Hertlingas kalbėdamas Reichstage paskubėjo pažadėti, kad Vokietija, pripažindama tautų apsisprendimo teisę, pripažins Lietuvos nepriklausomybę.

Lietuvos Tarybos nariai puikiai suprato patekę į spąstus: neįsipareigojusi Vokietijai, Lietuva niekuomet nesulauks nepriklausomybės pripažinimo iš Berlyno. Maža to, Rusijos ir Vokietijos taikos derybose šalis gali tapti tik teritorija, kurią savo nuožiūra pasidalys dvi imperijos. Taigi gruodžio 6 dienos posėdyje Tarybos nariai vienbalsiai priėmė Berlyne pasirašytą protokolą, kaip saugiklį, įtraukdami į jį sakinį, jog būsime santykius su Vokietija ir kitomis valstybėmis nustatys Lietuvos Steigiamasis Seimas. Tačiau vokiečiai apie tokią formuluotę nenorėjo nė girdėti, tad gruodžio 11 dieną Tarybos nariams nebeliko nieko kita, kaip tik pasirašyti Nepriklausomybės pareiškimą, amžiams pririšantį Lietuvą prie Vokietijos ir atveriantį kelią „teisėtai“ jos aneksijai.

Ir iš tiesų - suteikti Lietuvai nepriklausomybės Berlynas neskubėjo. Tai aišku iš kaizerio Vilhelmo žodžių gruodžio 18 dieną pasakytų Vyriausiosios karinės vadovybės būstinėje. Tuomet kaizeris pareiškė, kad Lietuva kol kas negali būti nepriklausoma, nes ji visą laiką svyruotų tarp Rusijos, Vokietijos, Rusijos ir Lenkijos.

Ne taip seniai Lietuvoje puoselėtos viltys, jog problemą pavyks išspręsti būsimoje taikos konferencijoje, netruko sudužti į šipulius - į Lietuvos

Brastoje vykusias Rusijos ir Vokietijos taikos derybas jos atstovai nebuvo pakviesti net svečių teisėmis. Jos likimą sprendė kiti. Bolševikinės Rusijos delegacijai pareiškus, kad viena iš taikos sąlygų - kuo greitesnis okupacinės kariuomenės išvedimas iš užgrobtų teritorijų, leidžiant iki karo nepriklausomybės neturėjusioms tautoms referendumu nuspręsti tolesnį savo likimą. Tačiau vokiečiai turėjo savo rimtą kortą - Gruodžio 11-osios deklaraciją, kuri, pasak jų, jau išreiškė lietuvių tautos valią ir dėl nepriklausomybės, ir dėl susijungimo su Vokietija.

Bet kokie Lietuvos Tarybos raginimai Berlynui greičiau spręsti Nepriklausomybės klausimą atsimušdavo lyg žirniai į sieną - vokiečiai aiškiai laukė derybų su Rusija rezultatų. O čia situacija ėmė keistis. 1918 metų sausio 7 dieną vietoje Adolfo Jofės bolševikų delegacijos vadovu paskirtas Levas Trockis pareiškė, kad Lietuvos, kaip ir Lenkijos bei Kuršo tarybos apskritai negali kalbėti savo tautų vardu, nes jų niekas nerinko. Šis pareiškimas Lietuvos Tarybai tapo signalu veikti. Po trijų dienų, dar kartą sugrįžę prie Gruodžio 11-osios pareiškimo, **Tarybos nariai atsisakė įsipareigojimų dėl amžinų ryšių su Vokietija** ir nurodė, kad tiek šalies vidaus tvarką, tiek jos santykius su kaimynais nustatys kiek galima greičiau susauktas Steigiamasis Seimas.

Suprantama, vokiečiai kategoriškai reikalavo, kad būtų laikomasi gruodžio 11-ąją priimto dokumento. Nors sausio 15 dieną Lietuvos Taryba paskelbė, kad visas krašto valdymas pereina į jos rankas, priima nutarimą „greičiausiai

laiku“ surengti rinkimus į Steigiamąjį seimą ir **paveda A.Smetonai parengti šalies Konstitucijos projektą.**

Apie paskelbtą nepriklausomybę sausio 26 dieną buvo nuspręsta oficialiai pranešti ir Rusijai, ir Vokietijai, tačiau šių dviejų pareiškimų tekstai skyrėsi. Rusijai skirtame pranešime buvo pareiškama, kad „nuo šios dienos Lietuva yra išėjusi iš Rusijos valstybės sąstato ir laiko save nepriklausoma valstybe“. Pranešime Berlynui Lietuvos Taryba, „stoją už tvirtą ir nuolatinę tvirtą sąjungos ryšį su vokiečių valstybe“, „prašo pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę, kartu pareikšdama, kad galutinai nustatyti Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kaimyninėmis valstybėmis privalės nustatyti Steigiamasis Seimas“.

Sąjungos su Vokietija paminėjimui kategoriškai pasipriešino S.Kairys, S.Narutavičius ir J.Vileišis, jie pasiūlė jį išmesti. Daugumai narių nepritarus jų pasiūlymui, trys minėti nariai pasitraukė iš Tarybos. Po kurio laiko, solidarizuodamasis su kolegomis, iš Tarybos išėjo ir M.Biržiška. Praradusi penktadalį narių, taryba pateko į rimtą krizę, kuri nežinia kuo būtų pasibaigusi, jei ne nutrukusios taikos derybos Lietuvos Brastoje.

Vokiečių viltys, kad rusai sutiks pripažinti Vokietijai visas prieš paliaubų paskelbimą jos fronto linijos pusėje esančias teritorijas, žlugo. Berlynas ėmė rengtis naujam puolimui, kuris turėjo prasidėti po devynių dienų, vos pasibaigus paliaubų terminui. Rusijos delegacijos vadovas, paskelbęs į visus istorijos vadovėlius įtrauktą formuluotę „nei karas,

nei taika“, netrukus išvyko į Petrogradą. Lietuvos Taryba suprato, kad delsti nebėra ko - nepriklausomybę reikia skelbti tuoj pat, nebelaukiant, ką pasakys vokiečiai.

Laikas buvo skaičiuojamas jau ne savaitėmis, ne dienomis, o valandomis. Reikėjo skubiai įtikinti sugrįžti pasitraukusius Tarybos narius. Ši misija vasario 11-osios posėdyje buvo patikėta P.Klimui, J.Šauliui ir Jonui Vailokaičiui. „Sukvietęs savo bičiulius „maištininkus“ į „Lietuvos aidą“ būstinę, aš greitai radau jautrų atbalsį ir pajutau net slepiamą džiaugsmą jų tarpe. Lyg baisų akmenį nuritau nuo jų krūtinų“, - vėliau prisimins P.Klimas. Bet jis nepamirš pridurti ir kad mainais šis ketvertas pareikalavo „atšalinti nuo pirmininkavimo A.Smetoną, kurs, juo nuomone, savo oportunistu ar net pataikavimu vokiečiams prarado principinį pasitikėjimą“. P.Klimas įvykdė ir šią sąlygą, įtikindamas A.Smetoną bendro tikslo vardu bent kol kas pasitraukti iš posėdžio prezidiumo. Visi keturi „maištininkai“ oficialiai pareiškė grįžtantys į Tarybą, jei Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo akte nebeliks nė užuominos apie sąjungą su Vokietija.

Kitą dieną Vilniuje, Didžiosios gatvės 30 namo trečiame aukšte esančiame Lietuvių draugijos nukentėjusiesiems dėl karo šelpti patalpose, **visiems Lietuvos Tarybos nariams pritarus, buvo pasirašytas garsusis Vasario 16-osios aktas.**

Laikrodis kabinete rodė 12 val. 30 minučių. Nuo šios akimirkos jis pradėjo skaičiuoti naujos - laisvos ir nepriklausomos Lietuvos istorijos akimirkas. *LŽ, 2011.12.16*

VASARIO 16-OSIOS AKTAS – LIETUVOS VALSTYBĖS KERTINIS AKMUO

Švenčiame savo laisvos valstybės 94-ąsias nepriklausomybės atstatymo metines. Tai pati gražiausia mūsų visų šventė, kuri turi pakelti žmones ne tik sostinėje Vilniuje, bet ir atokiausiuose miesteliuose, kaimuose. Tad nuoširdžiai visus sveikinu su Vasario

16-ąja! Lyg ir suprantame šios dienos reikšmę gyvenimui ir šalies istorijai, bet iš kitos pusės, atrodo, kad vis dar nesugebame ja tinkamai pasidžiaugti, deramai savo valstybę įvertinti, suprasti tada priimto Akto realią reikšmę ne tik 1918-1940 metų Lietuvai,

bet ir dabarčiai, ypač atkuriant Lietuvos Nepriklausomybę 1990 metais.

Juk dar taip neseniai šią reikšmingiausią Lietuvos istorijos datą buvo stengiamasi ištrinti ne tik iš mokyklinių vadovėlių, bet ir iš žmonių atminties. Priimtą Lietuvos Nepriklausomybės Akto svarbą sumenkinti ir apjuodinti jį pasirašiusius Lietuvos Tarybos narius, kuriuos dabar su giliausia pagarba vadiname Lietuvos Nepriklausomybės signatarais. Kaip gerai, kad 1990 m. turėjome ne pramintą takelį, bet platų kelią, laiko ir istorijos patikrintą pavyzdį – 1918 metų Vasario 16-osios Aktą.

Antrojo pasaulinio karo audros, sovietinės okupacijos teroras, trėmimai ir kalėjimai ne tik išblaškė šio Akto Signatarus po pasaulį, palaužė jų sveikatą ir užgesino pačias šviesiausias akis, bet kai kurių jų net ir palaikus amžiams paliko svetimuose kraštuose, nežinomuose Rusijos platybių kapuose.

Tačiau ir Lietuvoje, kiek daug rasime miestų ir miestelių, netgi kaimų, kurie vienaip ar kitaip yra tiesiogiai susiję su 1918-ųjų metų signatarais, tų laikų ir pokario pačiomis šviesiausiomis lietuvių tautos asmenybėmis. Vasario 16-oji

yra ta diena ir ta proga, kai juos visus privalome prisiminti, pagerbti, nes tai jie gulė kertiniais akmenimis į mūsų valstybės pamatus.

Neseniai varčiau 1990 metais išleistą antrą (fotografuotą) „Lietuvos albumą“. Šimtai nuotraukų, šimtai garbingiausių Lietuvos žmonių gyvenimai, darbai, iš kurių ir šiandien galime semtis tvirtybės ir tikėjimo savo valstybe, savo tauta ir net savimi. Štai kokios knygos turėtų būti mūsų mokyklose šalia Lietuvos istorijos vadovėlių. O ir mūsų leidyklos, istorikai, kiek dar pačių gražiausių istorijos puslapių tebelaiiko už plačiam pažinimui privertę durų!

Gerai, kad ir mes, raudondvariečiai, galime džiaugtis, jog į šalia esančias Paštuvos kapines amžinam poilsiui iš Vokietijos sugrįžo vieno iš Lietuvos valstybės atkūrimo Akto teksto rengėjo ir signataro, Lietuvos finansų ir ūkio kūrėjo Jono Vailokaičio palaikai. Kaip kiekvienais metais taip ir šiais, kartu su Batniavos seniūnija pagerbime Signataro atminimą, ant jo kapo padėsime gėles, uždegsime žvakeles.

Prie pat Raudondvario, Didvyrių kaime, yra Steigiamojo, Pirmojo ir Antrojo Seimo nario Viktoro Beržinsko, penkių brolių partizanų Bagdonavičių so-

dybas menantys paminklai, o pačiame Raudondvaryje, dar Sąjūdžio laikais sutvarkytos ir pašventintos rezistentų kapinės.

Taigi, Vasario 16-oji randa gražų tiesioginį atgarsį ne tik valstybės sostinėje, bet ir tolimiausiuose Lietuvos kampeliuose. Būtų gerai, kad tą dieną, prie namų iškeldami mūsų širdims brangiausias ir gražiausias trispalves vėliavas, prisimindami ir pagerbdami tolimų laikų istorines asmenybes, pajustumė ne tik dėkingumą jiems, bet ir vieningumą. Privalome suprasti Lietuvą, kaip laisvą valstybę, o taip pat ir save, kaip laisvą ir gerbiamą pilietį toje valstybėje. Kartais atrodo, kad vis dar nemokame tinkamai naudotis visomis savo teisėmis ir galimybėmis. Nemokame džiaugtis tuo, kad turime pripažintą valstybę, kad esame laisvi ir, būdami NATO bei ES nariais, turime visai kitas išorines saugumo garantijas.

Tuo pačiu turime realias sąlygas apspręsti savo likimą, puoselėti kultūrą, kalbą, tradicijas, plačiau pažinti kitas šalis ir iš jų perimti tai, kas yra gero, gražaus. Deja, kaip viso to kartais nesugebame padaryti ir nueiname lengviausiu keliu, matydami tik vieną tikslą – asmeninę naudą, malonų ir neįpareigojantį gyvenimą.

(Nukelta į 7 psl.)

ŽVALGYBOS PULKININKAI

Doc. dr. Arvydas Anušauskas

III dalis

Po šios sėkmės 1920 m. Matusaitis rezidentę Elzą paliko Vilniuje veikti visai savarankiškai: ji turėjo skaičiuoti karinius ešelonus, stebėti lenkų kariuomenės dalinių skaičius ir judėjimą, karinę lenkų spaudą. Siekdama daugiau duomenų, Elza užverbavo lenkų policininką Čaiką, jis už pinigus bendradarbiavo 2 metus.

Lenkų kariuomenės štabe Elza pasinaudojo majoro Antonio Jankovskio asistavimu ir, jos teigimu, ilgai palaikė intymius ryšius, kad gautų lietuvių žvalgybai būtinų duomenų. Kartais praversdavo ir gera migdomųjų dozė laiku įberta į vyno taurę.

Maždaug 3 metus sėkmingai dirbusi rezidentės darbą, 1922 m. Marcelė Kubiliūtė-Elza turėjo bėgti iš Vilniaus, prisidengdama Elžbietos Bonevič dokumentais. Kaune žvalgybininkė buvo įvertinta aukštais valstybiniais apdovanojimais, bet atlyginimo už atliktas užduotis negavo. Įsidarbinusi Užsienio rei-

kalų ministerijoje, ji dar 3 metus žvalgybininkui Juozui Matusaičiui tiekė lenkišką spaudą iš Vilniaus, kurią gaudavo iš žvalgybos kurjerės Onos Mikalauskaitės. Paskui jos ryšys su karine žvalgyba nutrūko. Matusaitis dar kone 20 m. rinko duomenis apie grėsmes Lietuvai, apie kaimyninių šalių kariuomenes. Už tai ne kartą įvertintas aukščiausiais valstybės apdovanojimais.

LIETUVOS ŽVALGYBOS DVIKOVA SU ABVERU

Plk. ltn. PETRAS KIRLYS (1891-1941). Nuo 1913 m. studijavo Maskvos universitete, baigė Maskvos karo mokyklą. Lietuvos pasiuntinio Jurgio Baltrušaičio padedamas, grįžo į Lietuvą ir nuo 1921 m. dirbo Generalinio štabo 2-ojo skyriaus karinėje žvalgyboje. 1923 m. vadovavo karinei žvalgybai, nuo 1932 m. buvo žvalgybos viršininko pavaduotojas. 1940 m. liepos 18 d. suimtas ir išvežtas į Maskvą, kitąmet sušaudytas.

1941 metais NKVD tardytojas Morisas Rodosas tardęs plk. ltn. Petrą Kirly teigė, kad suimtas „dar ne viską papasakojo apie savo žvalgybinę veiklą prieš SSRS, neišdavė visų čia veikusių agentų. Siekiant atskleisti Kirlio žvalgybinę veiklą prieš SSRS, būtina tęsti tardymą (...)”. Bet Kirliui nebuvo paslaptis, kad sovietus daugiau domino Lietuvos agentai Vokietijoje, kurioje Lietuvos žvalgyba veikė ypač plačiai. Kartu jis žinojo, kad savo agentų Vokietijoje negali išduoti Vokietijos sąjungininkams sovietams, nes lietuvių karinei žvalgybai dirbė žmonės gali nukentėti. Vokietijos slaptosios tarnybos 1938-1939 m. buvo pagrindinis Lietuvos karinės žvalgybos priešininkas. Šiai kovai jis ir vadovavo.

4-ajame dešimtmetyje Vokietijos valstybės saugumo vyriausiosios valdybos III D referatas lietuvių žvalgybą vertino kaip labai aktyvią ir net prilygino sovietinei. Buvo numatyta rengti vokiečių kontržvalgybininkų pasitarimus Karaliaučiuje arba Tilžėje ir tartis, kaip kovoti su lietuviais.

Vokietijos karinė žvalgyba Lietuvoje ypač suaktyvėjo 1933-1934 m. Iki tol vokiečiai domėjosi vien Lietuvos

kariniu pajėgumu, o vėliau pradėjo rinkti smulkia ir tikslią informaciją apie kariuomenę, topografiją, strateginius kelius, tiltus. Be to, tuo pat metu Lietuvoje suaktyvėjo priešiški Vokietijai šalių žvalgybos. Kad atsispirtų tokio masto žvalgybai, Lietuvos karo žvalgybai pradėjo derinti veiksmus su Valstybės saugumo departamento saugumo policija.

Lietuvos karinė žvalgyba turėjo „sekti ir aiškinti asmenų ar organizacijų šnipinėjimo veiklą”. Įrodymus kartu su prašymu suimti įtariamą asmenį turėjo perduoti saugumo policijai. Kontržvalgybininkai buvo įgalioti „ypatingo skubotumo ar saugumo atvejais, kai tenka staiga ir netikėtai paralyžiuoti prieš žvalgybos darbus, žodžiu paprašyti, kad saugumo organai įtariamą asmenį suimtų, nors suėmimo aplinkybės atrodytų ir abejotinos įstatymų atžvilgiu”.

Tuo įtemptu metu Petras Kirlys pradėjo vadovauti 2-ajame skyriuje įsteigtam Žvalgybos ir kontržvalgybos padalinii. 2-ojo skyriaus viršininkas Konstantinas Dulksnys jį ypač vertino kaip patyrusį, ypatingą įžvalgą apdovanotą specialistą. Nelygioje kovoje Lietuvos kontržvalgybininkai

vis dėlto pasiekė pergalių. Lietuvos kariuomenės 2-asis skyrius su pasienio tarnyba ir kriminaline policija ieškojo žvalgybos darbui tinkamų asmenų. Tačiau Lietuvoje tokį darbą vis stipriai vokiečiai – abveras, SD ir gestapas – naudojo geresne žvalgybos bei kontržvalgybos technika ir galėjo daugiau mokėti agentams. Todėl vokiečiai nurungdavo lietuvius susekdami ir perverbuodami jų agentus. 1935 m. vokiečių karinė žvalgyba Lietuvoje išleido 175 000 markių ir leido sau samdyti patyrusius profesionalus. Abvero užverbuoti buvę rusų kontržvalgybininkai emigrantai už kelias savaites Lietuvoje surinkdavo iš vietos agentų duomenis ir slapta išgabendavo. Pasitaikydavo, kad lietuviai vokiečių agentus susekdavo, bet dėl padėties Klaipėdos krašte, dėl įtemptų Lietuvos ir Vokietijos santykių negalėdavo suimti. Juolab kad vokiečiai naudojo diplomatiniais pasais ir specifiniais įkalčių slėpimo būdais.

1938 m. vokiečių šnipas Hansas Edgaras Russas sulaikytas nusikaltimo vietoje – kai fotografavo Jonavos geležinkelio tiltą. (Bus daugiau)

(Atkelta iš 7 psl.)

VASARIO 16-OSIOS

Prieš keletą savaitių buvo paskelbti kažkokios apklausos duomenys, kad tik 30 procentų Lietuvos piliečių pasirinktu nepriklausomybę, o 70 procentų – geresnį gyvenimą. Pats klausimo kėlimas yra toks absurdiškas, nes ar gali būti pilnavertis gyvenimas be savo šalies laisvės, be paties žmogaus laisvės? Laisvė ir nepriklausomybė tik sukuria prielaidas geresniam gyvenimui, bet neatveria pinigų maišo. **Ne pasauliniai fondai, ne paskolos gali sukurti mums gerovę ir ekonomiką, bet tik mūsų pačių darbas.** Mūsų, ne kieno nors kitų. Kol vyriausybės, valstybės vadovai, parlamentas nesuvoks šios paprastos tiesos ir nedės arba nesugebės dėti reikalingų pastangų visuotinei žmonių galimybei dirbti ir pragyventi iš darbo, tol tikrai valstybė žmogui bus maža paspartis ir nelabai suvokiama vertybė.

Manau, turėtume suprasti, kad 1918 ir 1990 metų Nepriklausomybės Aktai bei jų signatarai, pirmieji Seimai sudarė tik prielaidas atkurti valstybingumą, sukurti valstybės valdymo institucijas, pagrindinę teisinę bazę, bet jų kokybiškam ir laisvės vertam turiniui suformuoti, reikia daug daugiau laiko, netgi ilgesnės pačios tautos patirties. Tik ar bus pakankamai laiko mums visiems mokytis? Ir ar tikrai patys norime prisiimti atsakomybę už Lietuvos likimą, nepaisant, kokie laiko iššūkiai tektų?

Šiandien turime pripažinti bei gerbiama valstybę, bet gal joje per mažai turime tikro valstybingumo sau. Patikėję laisvos rinkos pranašais, susilpninome valstybės galias ekonomikoje, netgi švietime, kultūroje, medicinoje. To pasėkoje pasijutome prieš didįjį kapitalą bejėgiai, malami jų paleistose pelno ir vien pelno siekimo girnose. Juk nė viena ES direktyva neverčia mums silpninti savo valstybės, nedraudžia mylėti ir puoselėti savo kalbos, ją kuo plačiausiai visur ir visada vartoti. Tik ar ne mes patys kalti, kad taip greitai ne tik TV pramoginėse laidose, bet ir mokslo, mokymo sferoje stumiame į antraeilį planą, pamirštame, kad be savos kalbos nelieka ir tautos, o ateityje neliks ir savo valstybės.

Dabar daug kas teisinasi sunkmečiu, puikuojasi perdėtu taupumu, kuris kartais pasireiškia iki šykštumo, kai reikia pasirūpinti vaikais, žmonėmis su negalia, valstybei nusipelnusiems žmonėms. Juk dabar dažnai jau ir

didžiausių švenčių progomis valstybingume atkūrusiems ir jį gynusiems žmonėms pagailime geresnio žodžio, netgi paties pigiausio atviruko. Blogai, kai toks dvasinis skurdas persimeta ir į svarbiausias valstybines institucijas, tada tikrai blėsta ir gražiausios šventės spindesys.

Ir po karų, stichinių nelaimių žmonės gali pakelti daug didesnius sunkmečius negu dabar, bet tam būtina, kad valdantieji neprarastų ryšio su tauta, savo piliečiais, sugebėtų be melo viską paaiškinti ir įtikinti, kad jie žino ką daro, ko siekia. Būtina savo pavyzdžiu, paprasta kalba įtikinti, kad jie visados įsiklausys, ką sako žmonės, kad pagal galimybes atsižvelgs į jų lūkesčius. Kai manęs paklausia, kokia dabar pati didžiausia problema, atsakau - kad tai kai kurių valdžios institucijų atotrūkis ir nesukalbėjimas su tauta, žmonėmis. Vieni kalba labai aptakiai, kiti - kaip su vaikais, nutylint esmę, treti nieko nekalba, nes mano, kad sakyti tiesą žmonėms nenaudinga, netgi pavojinga.

Ir dar... Nereikia galvoti, kad tik aukšti įstatymų aiškintojai moka skaityti įstatymus, Konstituciją ir tik jie žino, kur tiesa ir teisingumas. Deja, taip nėra. **Į laisvę išėjome ne iš carizmo laikų ir ne beraščiai.** Žmonės daug daugiau mato, žino ir supranta, negu kaip kas mano arba norėtų. Ir kada tas ar kitas valstybininkas daugelio žmonių nuomonę prilygina minios šauksmui, „linčo“ teismui, tai tenka tik apgaildestauti į kokią didelę moralinę atskirtį nuėjome.

Tačiau tikiu, kad su laiku sugebėsime suformuoti šventam Lietuvos vardui atitinkančias valstybines institucijas, o savo valstybinių, tautinių švenčių turinį užpildyti tikru džiaugsmu, tikra tautos vienybe, sugebėsime peržengti teisinių dogmų griovius ir savo piliečių, kur jie bebūtų, neatstumti, bet telkti, visados išlaikyti savais vaikais, savais broliais, ir visados tik savais. Tautos ir valstybės yra stiprios savo vieningumu. Stipri valstybė – saugus jos pilietis, tiek socialiai, tiek tiesiogiai. Prarasti savo valstybę, reiškia, prarasti save pasaulyje.

Džiaugdamasis Vasario 16-ąja, linkėdamas visiems santarvės, sveikatos, drąsos ir optimizmo, noriu išreikšti viltį, kad po kelerių metų būsimos 100-osios Vasario 16-osios metinės mums visiems tikrai bus ir šviesesnės, ir džiugesnės.

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras dr. Leonas Milčius

2012-02-01, Raudondvaris

Clevelando Šv. Kazimiero parapijos kleb. kun. Joseph A. Bacevice pagerbimo metu. *Kęstučio Čivinsko nuotr.*

REIKŠMINGA PARAPIJOS KLEBONO SUKAKTIS

Pagal lietuvių kalbos žodyną, žodis „jubiliejus“ turi dvi reikšmes: kurio nors asmens, įstaigos veiklos metinių arba kurio nors įvykio sukakties minėjimas, sukaktuvės. Tokį jubiliejų (trisdešimt penkerių metų kunigystės) neseniai atšventė Clevelando Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Joseph A. Bacevice. Tokios sukakties sulaukti reikia pašaukimo, pasiryžimo, pasiaukojimo, sveikatos bei paklusnumo ir... Dievo pagalbos.

Kleb. kun. Joseph A. Bacevice šią sukaktį pradėjo sausio 15 d. 11 val. ryto atnašaudamas šv. Mišias padedant dekanui Louis A. Pecek. Kadangi Šv. Kazimiero parapijoje yra lietuviškai ir angliškai kalbančių parapijiečių, Mišių skaitymai, maldos ir giedojimai vyko abejomis kalbomis, vadovaujant „Exultate“ chorui. Tai buvo gražus visų parapijiečių dėmesys šiai iškilmingai progai. Šiai dienai pritaikytą pamokslą skaitė dekanas Louis A. Pecek, o kleb. kun. Joseph A. Bacevice kalbėjo apie kunigystėje praleistus metus, parapijos tikslus, dėkodamas visiems už nuoširdžią paramą.

Po šv. Mišių dalyviai rinkosi į parapijos salę vėlyviems pusryčiams. Ant papuoštų stalų buvo išdėstyti lankstinukai su įrašu „Kunigo Juozo A. Bacevičiaus 35 metų kunigystės jubiliejus 2012 m. sausio

15 d.“ lietuvių ir anglų kalba. Lankstinukuose buvo „Malda už kunigus“ ir „Kunigas Juozas A. Bacevičius“ – jo gyvenimo aprašymas angliškai ir lietuviškai. Kleb. kun. Joseph A. Bacevice, dviejų lietuvių tautiniais drabužiais pasipuošusių, dailių mergaičių, buvo įvestas į salę ir palydėtas prie garbės stalo, prie kurio jau sėdėjo jo mama Josephine, broliai dr. Anthony ir adv. John ir jų vaikai, šio rajono Clevelando miesto tarybos narys Michael A. Polensek. Kun. Joseph A. Bacevice sukalbėjęs maldą ir palaiminus maistą, susirinkusieji vaišinosi skaniais šiltais patiekalais, karšta kava ir suneštiniais pyragais, kurių pasirinkimas buvo didelis.

Parapijos tarybos pirm. Frank Lucas padėkojo Clevelando lietuvių kredito unijai „Taupa“ už šios dienos išlaidų padengimą ir visiems dalyviams už atsilankymą. Jo pakviestas miesto tarybos narys Michael A. Polensek visus pasveikino lietuvišku „labas“ ir perskaitė Clevelando miesto tarybos proklamaciją skirtą, kleb. kun. Joseph A. Bacevice. Jis prisiminė ir buvusį parapijos kleboną kun. Gediminą Kijauską ir palinkėjo dabartiniam klebonui sėkmės parapijos darbuose. Kartu jis padarė ir staigmeną, pridurdamas, kad, jei kun. Joseph A. Bacevice nebūtų sutikęs

„čia atvykti“ ir užimti klebono vietą, ši parapija neegzistuos ir už tai mes turime būti jam dėkingi. Jis taip pat pabrėžė, kad nuo pačių pirmųjų dienų jis buvo įtrauktas į Clevelando vyskupijos bažnyčių uždarymo procedūrą ir yra gerai su ja susipažinęs.

LR garbės konsulė Ingrida Bublienė pasveikino kleboną jo sukakties proga ir pranešė, kad kleb. kun. Joseph A. Bacevice (jo dienotvarkei leidžiant) šią vasarą turės netikėtą kelionę į Lietuvą, kurią remd advokatai Algis Širvaitis ir Egidijus Marcinkevičius (pasiteiravus, buvo sužinota, kad jie tam tikslui paaukojo 1,000 dol.). Parapijos tarybos pirm. Frank Lucas pajuokavo, kad tai bus gera proga išviloti kleboną iš miesto.

Kunigo brolis dr. Anthony kalbėjo apie praeities dienas, paminėdamas, kad jo brolis kunigas turėjo piloto leidimą ir skraidė lėktuvu ir kad jis gavo daug siūlymų dirbti kitur, bet pasiliko tarp lietuvių. Kleb. kun. Joseph A. Bacevice savo trumpoje kalboje priminė atsilankiusiems, kad, pagal vyskupijos taisykles, visi klebonai yra skiriami šešerių metų laikotarpiui ir jis jau užbaigė dvejus metus, bet jis bandys gauti šio termino pratęsimą. Iškilnių vaišės baigėsi visų dalyvių sugiedotu „Ilgiausių metų“. Pagal gautas žinias, vaišėse dalyvavo arti trijų šimtų asmenų.

Algirdas V. Matulionis

CALIFORNIJOJE BUS TEIKIAMOS KONSULINĖS PASLAUGOS

Kovo 15-16 dienomis Lietuvos Respublikos generalinis konsulas New York rengia konsulinių pareigūnų išvyktamąją misiją Los Angeles (Santa Monica, CA, USA). Aptarnavimas vyks Lietuvos Respublikos garbės konsulate, adresas 2806 Santa Monica Blvd., Santa Monica, CA 90404.

Konsulinės misijos metu bus priimami Lietuvos pilie-

čių prašymai dėl pasų keitimo ir išdavimo, asmens grįžimo pažymėjimų, užsienyje registruotų civilinės būklės aktų įtraukimo į apskaitą Lietuvoje, gyvenamosios vietos deklaravimo, konsulinės registracijos. Taip pat bus priimami prašymai dėl Lietuvos pilietybės.

Norėdami užsiregistruoti ir gauti išsamesnės informacijos prašome rašyti į LR generalinį

konsulatą New York el. paštu ny@urm.lt arba skambinti tel. 1 212 354 7840.

JAV vakarinėje dalyje gyvena daug lietuvių, todėl konsulinių paslaugų teikimas Californijoje yra labai aktualus. Paskutinį kartą konsulinė misija Los Angeles buvo suorganizuota 2011 m. kovo mėnesį.

Lietuvos Respublikos generalinio konsulato New York inf.

Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis (nuotraukoje – antras iš dešinės) vasario 1 dieną dalyvavo pirmojoje NATO Energetinio saugumo kompetencijų centro (ENSEC COE) steigimo konferencijoje. Dviejų dienų renginyje 18-os NATO valstybių atstovams pristatyta centro koncepcija, buvo diskutuojama dėl jo paskirties, funkcijų, struktūros ir svarbiausių veiklos tikslų. Konferencijos dalyvius taip pat pasveikino Lietuvos krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė (antra iš kairės) ir Energetinio saugumo centro prie URM, kurio pagrindu buvo steigiamas ENSEC COE, direktorius Audrius Brūzga (viduryje).

LR URM nuotr.

„V. HAVEL – NE ANTISEMITAS, O HOLOKAUSTO TRAGEDIJA – NE ŽAISLAS”

Vilnius, vasario 3 d. (LRT). 2008 m. Prahoje iškilios demokratinio pasaulio asmenybės iš Čekijos, Vokietijos, Švedijos, Didžiosios Britanijos, Estijos, Lietuvos, Lenkijos, Kanados, JAV, Rusijos, Tibeto ir kt. pasirašė deklaraciją „Dėl Europos sąžinės ir komunizmo”. Ji skelbia, kad vieningos Europos sąlyga yra solidarūs požiūris į istoriją ir sugebėjimas pasmerkti praeito amžiaus nusikaltimus žmoniškumui.

Deklaracijoje pažymėta, kad nacizmą ir stalinizmą būtina vertinti pagal skirtingas jų žiaurumų aplinkybes bei mastą, be to, užuot supriešinus vieną totalitarizmą su kitu, būtina puoselėti abiejų režimų aukų atminimą. Manau, tai natūralu, nes deramai įvertinus vienus žiaurumus, kur kas lengviau atjausti ir kitų tragedijų aukų skausmą.

Šiomis viena kitą papildančiomis kryptimis dirba konservatorių Vyriausybė. Mūsų iniciatyva 2011-uosius metus Seimas paskelbė Holokausto aukomis tapusių Lietuvos gyventojų atminimo metais. Tai buvo metai, kada ne tik aktyviai puoselėjome žydų genocido atminimą tarptautinėje bendruomenėje (ES ir ESBO), bet ir įgyvendinome beprecedenčio masto valstybinę programą, skirtą puoselėti Holokausto aukų atminimą, įamžinti litvakų paveldą bei kovoti su antisemitizmu.

Neneigdami Holokausto tragedijos unikalumo, per šį

laiką netylėjome ir apie kitą Lietuvai skaudžią patirtį – stalinistinį terorą. Europos Sąjungoje inicijavome tarptautines istorines sąžinės ir atminties diskusijas bei nuosekliai rėmėme tyrimų centrų, akademinį įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą kovojant su sovietinių nusikaltimų amnezija. Siekiame, kad ES Taryba padėtų Europos lygmeniu kriminalizuoti abiejų totalitarinių režimų nusikaltimų neigimą.

Sovietų nusikaltimų pasmerkimas ne trukdo, o padeda kovoti su antisemitizmu

Lietuvos socialdemokratinis elitas Vyriausybės siekį ugdyti pagarbą visapusei mūsų valstybės istorinei atminčiai bando sugriauti. **Vytenis P. Andriukaitis, Birutė Vėsaitė, Marija A. Pavilionienė, Algirdas Sysas, Justinas Karosas, Julius Sabatauskas** ir europarlamentarai **Justas Paleckis** bei **Vilija Blinkėvičiūtė** neseniai pasirašė dokumentą, kuris aukščiau įvardintos 2008 m. Prahos deklaracijos kritiką stalinizmui atmeta kaip antisemitinę.

Atmesdami Prahos deklaraciją, mūsų kairieji, gal net patys to nesuvokdami, kenkia lietuvių ir žydų dialogui bei kovai su antisemitizmu. Jų pasirašyta „Septyniasdešimties metų deklaracija” Holokausto tragediją draudžia lyginti su komunizmo nusikaltimais,

nes „filosofiškai, kokybiškai ir praktiškai ji buvo iš esmės skirtinga ir ypatinga”. Atkreipiu dėmesį, kad šie deklaracijos teiginiai vienas kitam prieštarauja, nes tik lyginant totalitarinių režimų nusikaltimus, galima išryškinti jų skirtumus ir žydų genocido unikalumą.

Totalitarinius nusikaltimus Lietuvos socialdemokratams „sulygino” ne tuo būdu. Atmesdami ankstesnę Prahos deklaraciją, jie paaukojo svarbų faktą (kad ir nacizmas, ir stalinizmas nusikalto žmoniškumui), iškeisdami jį į svarstymus, kiek kartų nacizmo teroras unikalessnis ir labiau atmintinas už sovietinį. Dirbtinis istorinių tragedijų supriešinimas žmones tarsi provokuoja rinktis, kurių aukų atminimas brangesnis, užuot skatinus atjausti kiekvieno nukentėjusiojo skirtingą ir nepakartojamą skausmą. Tai prieštarauja pagrindiniam Vyriausybės prioritetui: didinti nukentėjusių tautų tarpusavio pasitikėjimą, nuoširdžią atgailą, dialogą bei solidarumą kuriant ateitį.

Klausimas: kodėl mūsų kairieji kolegoms bando supriešinti žmonių atmintį ir skausmą?

Socdemų kampanija – ne istorinis teisingumas, o politinis įžūlumas

Priežastys, kodėl socialdemokratams pasirašė 2008 m. Prahos deklaraciją atmetantį dokumentą, gali būti dvi: arba politinės įžvalgos stoka, arba sąmoningas noras apginti sovietinę okupacinę praeitį (juk daugelis kolegų, kaip dabar sakoma, „ir tada dirbo Lietuvai”).

Matyt, bent jau A. Syso ir J. Karoso atvejais priežasties būtų pirmosios, nes abu politikai, kaip rodo jų pačių komentarai, nesuprato, po kuo pasirašė. Štai J. Karosas žiniasklaidoje teigia, kad tarp nacizmo ir komunizmo nusikaltimų „yra daug sutapimų – naikinimas žmonių, žudymas jungia, bet čia truputį skirtingi dalykai [...]. Mums atrodo kitaip, bet aš įsijaučiu į žydų situaciją”. O A. Sysas komentuoja, kad „ir vienas, ir kitas nusikaltimas, jie vienodai baisūs, bet negalima šiek tiek gretinti tų dalykų. Jei kalbame apie skaudžius dalykus – dujų kameras ir tremtį, tai šiek tiek skirtingi dalykai. Iš tremties dar žmonės grįždavo, iš dujų kamerų – dažniausiai ne”. Ironiška, kad abiejuose kolegų komentaruose savaimė paslėpti tiesmukiški nacizmo ir komunizmo nusikaltimų lyginimai, kokius draudžia jų pačių pasirašyta deklaracija.

Stebina socialdemokratų įsitikinimas, kad nuoširdžiai įsijausti į žydų situaciją ir į rasistinio žudymo unikalumą galima tik atmetus 2008 m. Prahos deklaraciją. Bent jau man neteko girdėti, kad ją anuomet pasirašęs garbaus atminimo V. Havelas kada nors būtų apšauktas antisemitu. Deja, naujoji „Septyniasdešimties metų deklaracija” tai daryti leidžia, ir todėl jos niekada nepasirašyčiau.

Apmaudu, bet būsimuoju užsienio reikalų ministru socdemų paskelbtas V. P. Andriukaitis iš šios dilemos kuria viešųjų ryšių kampaniją ir kalba apie šandienines „pastangas sumenkinti žydų genocido žiaurumus”. Savo kolegoms noriu geranoriškai paklausti: kokias pastangas? Ką, gerbiamas Vyteni, turite omenyje?

Ar diplomatinės tarnybos ir Vyriausybės iniciatyvą organizuojant tarptautines konferencijas(1), parodas(2), leidžiant leidinius(3), įamžinant litvakų paveldą(4), rengiant Holokausto aukų atminimo minėjimus Lietuvoje ir atstovybėse užsienyje taip pat laikote „gausėjančiais” lietuviškojo antisemitizmo proveržiais, apie kuriuos kalbate savo spaudos pranešimuose?

Noriu patikinti visus, kad ši Vyriausybė ir Lietuvos žmonės į cinišką opozicijos žaidimą Holokausto tragedijos karta neįsitrauks. Tai, kad nacizmo nusikaltimai yra unikalūs, nereiškia, kad juos reikia priešinti su sovietinio teroro skausmu. Šį pavasarį važiuodamas į Izraelį jausiu pareigą dar kartą pareikšti atgailą už tai, kas per Antrąjį

pasaulinį karą įvyko mūsų žemėje. Bet tai neprieštarauja ir kitai pareigai – tinkamai įvertinti nusikaltimus, kuriuos darė sovietai.

Ir viena, ir kita istorinė žaizda Lietuvai ir visai Europai buvo ir bus opi. Ir atvirksčiai, nei teigiama socialdemokratų pasirašytame dokumente, mokyklų vadovėliuose reikia rašyti apie abiejų totalitarizmų nusikaltimus. Ne dėl noro juos sutapatinti, bet dėl pareigos kiekvieną jų deramai įvertinti, o ateities kartoms įsisąmoninti žmogaus orumą, kaip pamatinę vertybę mūsų demokratijai, kurią abu totalitariniai režimai paneigė iš esmės.

Tie, kurie nori restauruoti sovietinę istorijos versiją, gali man ir nepritarti. Matyt, tarp jų yra ir mūsų socialdemokratai, savo straipsniuose apie Sausio 13-ąją reiškiantys pasipiktinimą, kad istorijos temomis vyrauja „dešinysis diskursas”. Gerbiamas Vyteni, primenu, kad šiandien, padedant kaimynams, girdime ir kairįjį. Tik Lietuva dar ne tokia akla ir naivi, kad juo patikėtų

1. *Prahoje - „Kova su antisemitizmu viešojoje erdvėje”; Londone - „Nėra paprastų istorijų: žydų ir lietuvių santykiai nuo sugyvenimo iki smurto”, Vilniuje - „Tolerancija ir totalitarizmas. Laisvės išbandymai” ir kt.*

2. *„Žydų praeities pasaulis – šiandienos viltis”; ekspozicija buvusioje gestapo kameroje Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centre; Samuelio Bako darbų paroda Vilniaus žydų Gaono muziejuje; Arbit Blato darbų paroda ir kt.*

3. *Leidinytis „Holokaustas Lietuvoje 1941-1944 metais”; Abraomo Suckeverio poezijos knyga lietuvių kalba ir kt.*

4. *Atkuriami istorinio žydų kvartalo Vilniuje fragmentai, atidengta memorialinė lenta, skirta senosioms Šnipiškių žydų kapinėms įamžinti, atrasti išlikę Didžiosios Sinagogos fragmentai, pastatyti paminklai vienam iš Žydų mokslo instituto Vilniuje (YIVO) steigėjų daktarui Cemachui Šabadui, Gonkūrų premijos laureatui rašytojui Romainui Garry, mokslininkui Zalmanui Reizeniui, populiariosios muzikos kompozitoriui ir atlikėjui Danieliui Dolskiui Kaune, atlikti kiti darbai, kuriuose dalyvavo Lietuvos istorikai, kraštotyrininkai, muziejininkai įvairiose Lietuvos vietovėse. Gruodžio mėnesį žydų biblioteka.*

Audronius Ažubalis, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA

LAISVAMODĖS AUŠRINČIŲ
LIETUVOS GAIRIŲ GAIRIAI

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

ATGIMIMO ŠAUKLYS

ARKIVYSKUPAS SIGITAS TAMKEVIČIUS

Šiais metais sukanka 150 metų nuo prelato Jono Mačiulio-Maironio (1862-1932) gimimo ir 80 metų nuo jo mirties. Apie šį iškilų kunigą, poetą ir Lietuvos atgimimo šauklį bus kalbama mokyklose, konferencijose, įvairiuose renginiuose, apie jį kalbėsime ir bažnyčiose. Apie Maironį negalima nekaltinti.

Maironio tėvai buvo religingi, lenkuojantys lietuviai. Jonukas – pamaldus ir kuklus vaikas. Vysk. M. Valančius suteikė jam Sutvirtinimo sakramentą. Ta proga užkalbino Jonuką: „Ar nenorėtum būti kunigu ar vyskupu?“ Jonukas atsakė norįs būti ir kunigu, ir vyskupu.

Gimnazijoje Jonas Mačiulis turėjo gerą draugą A. Vytartą, įstojęs į Kauno kunigų seminariją. Jonas norėjo sekti draugu, bet Šiluvos klebonas nepatėrė tėvui leisti vaiką taip anksti stoti į seminariją. Baigęs gimnaziją 1883 m., J. Mačiulis išvyko į Kijevo universitetą, bet širdis traukė namo. Praėjus metams jis jau Kauno kunigų seminarijoje. Jos rektorius labai vertino išsilavinusį naująjį seminaristą. Seminarijoje J. Mačiulis daug skaitė apie Lietuvos praeitį ir rašė dar gimnazijoje pradėtą Lietuvos istoriją. Seminarijoje jo tautiškam susipratimui formuoti lemiama įtaka padarė vysk. A. Baranauskas.

Baigęs seminariją, 1888 m. kun. J. Mačiulis išvažiavo į Petrapilio akademiją. Iki jo atvykimo joje viešai kalbėta lenkiškai, vokiškai, lotyniškai, bet ne lietuviškai. Kun. J. Mačiulis sulaužo nerašytą taisyklę ir vieno jubiliejaus proga prabilo lietuviškai. Taip jis tapo čia besimokančių lietuvių vadas. Su draugais diskutuoja, lietuviškai rašo Tilžeje ėjusiai „Apžvalgai“, bet visa tai daro slapta, kad neįkliūtų caro žandarams.

Baigęs akademiją kun. J. Mačiulis grįžo profesoriauti į Kauno kunigų seminariją. Ir čia sulaužo nusistovėjusią tvarką dėstyti lotyniškai ir dogminę teologiją **dėsto lietuviškai**. Klierikai jį myli ir daugelis pas jį eina išpažinties. Vienas klierikas taip apibūdino savo dėstytojus: „Cirtautą gerbėm, Davidavičiaus privengėm, kai kurių bijojom, o Mačiulį mylėjom lyg vyresnį brolių“.

1894 m. kun. J. Mačiulis pakviečiamas į Petrapilio akademiją prefekto pareigoms. Čia jis dėsto moralinę teologiją ir aktyviai reiškiasi kaip visuomenininkas ir lietuvybės gynėjas. Akademijoje parašo poetas „Jaunoji Lietuva“ ir „Raseinių Magdė“.

1909 m. mirus Kauno kunigų seminarijos rektoriui kun. J. Davidavičiui, vysk. G. Cirtautas

pakvietė kun. J. Mačiulį Kauno kunigų seminarijos rektoriaus pareigoms. Jis mieliai priėmė pakvietimą, nors reikėjo 2400 rublių metinę algą Akademijoje iškeisti į 630 rublių metinę algą seminarijoje. Net geri žmonės stebėjosi J. Mačiulio idealizmu. Metropolitai V. Kliučinskis Maironiui pasiūlė akademijos rektoriaus pareigas, bet vysk. G. Cirtauto raginamas atsisakė tokio pasiūlymo. **Pradėjęs eiti pareigas, naujasis rektorius klierikams prabilo lietuviškai.** Vieni kritikavo rektorių, kiti labai džiaugėsi.

Atsikėlęs į Kauną, nusipirko namą, jame įkūrė katalikų knygyną, katalikų moterų draugiją ir kitas katalikiškas įstaigas. Tačiau netruko atsirasti skundų net Vatikane, kad Kunigų seminarijos rektorius apsistatė moterimis. Dėl šių skundų renkant kandidatą į vyskupus Maironis buvo aplenkta, o į jo vietą išrinktas kan. Juozapas Skvireckas.

Rektoriumi išbuvo iki mirties. Šventojo Tėvo atstovas Lietuvai A. Zecchini, remdamasis tendencingais šaltiniais, savo rašte Šventajam Sostui apibūdino Maironį kaip nesirūpinantį seminariją ir rašantį erotinius eilėraščius. Maironis – ne tik tautos atgimimo dainius, sunkiu metu kvietęs Lietuvą keltis naujam gyvenimui. Jis buvo labai taurus bei dvasingas kunigas. Paprastas, nuosaikus, išlaikantis jausmų ir proto harmoniją. Stipri valia padėjo jam visada išlikti moralinėje aukštumoje. Jį žeisdavo apkalbos ir šmeiž-

tai, bet daug ką sugebėdavo nukęsti. Buvo labai pagarbus su moterimis. Nepakęsdavo, jei kas bandydavo kalbėti apie jas nepagarbiai.

Savo pareigas Maironis atlikdavo labai uoliai. Kunigystė Maironiui nebuvo antraeilis dalykas. Jis ne tik tautos dainius, bet ir gilaus tikėjimo kunigas. Po Mišių visuomet melddavosi, lankydavo Švč. Sakramentą, dažnai eidavo išpažinties ir su klierikais atlikdavo rekolekcijas. Maironis buvo nepajudinamų principų žmogus. Tikėjimas ir meilė Tėvynei buvo jo gyvenimo pagrindinė ašis. Jis iki mirties išlaikė idealizmą ir valingai bandė jį paversti gyvenimo tikrove.

Evoliucijos Maironio gyvenime beveik nepastebime: koks išėjo į gyvenimą, toks ir liko. Dėl to „pažangieji“ lietuviai jį laikė atsilikusiu. Nihilistiškai nusiteikusi Lietuvos šviesuomenės dalis bandė sudaryti apie Maironį neigiamą opinią, net jo poemoje „Jaunoji Lietuva“ nesurado nieko patriotiško.

1932 m. Vasario 16-ąją teatre oficialus kalbėtojas paminėjo daug šviesių lietuvių, vedusių tautą į laisvę, tik Maironio neminėjo, nors jis čia pat sėdėjo ir jo drama „Kęstučio mirtis“ tuojau buvo vaidinama. Rašytojas A. Venclova kalbėjo, kad Maironis „paseno“. Įdomu, kaip Maironį po penkiasdešimties metų įvertino A. Venclovos sūnus Tomas Venclova, 1982 m. rašęs: „Maironio eilės atrodo tikras literatūrinis stebuklas. Maironis buvo ne tik poetas, o ir reikšmingas istorijos

veiksny. Jis parengė Lietuvą nepriklausomybei ne mažiau, gal daugiau, už Basanavičių ir Kudirką. Jei tauta pati sau užsitikrina pilnavertį dvasinį gyvenimą, ji jau yra nepriklausoma. Okupacijos tada virsta tik praeinančia istorine nelaime.“

Apie Maironio asmenybę daug pasako jo testamentas:

Maironis

LIETUVA - DIDVYRIŲ ŽEMĖ

„Lietuva - didvyrių žemė“
Mūsų giedama seniai;
Bet iš tos didybės semia
Savo naudą tik velniai.

Bočių laurais pasipuošę,
Vien temokame svajot,
Ar, didžius planus paruošę,
Sau rimtai ant jų miegot.

Dirbti darbą, nešti naštą,
Braukti prakaitą dienos,
Pasišvęst už savo kraštą,
Jei to niekas nežinos, -

Tai per žema, negarbinga
Mums, didvyriams tos tautos,
Kur norėtų tapt galinga
Nuo Liepojos lig Brastos.

Mums platybių reikalauja
Bočių sienos, jų vardai,
Bet viduj šeimininkauja
Lenkai, žydai ir gudai.

Čia lietuvis besijausti
Gal kaip svetimaj troboj,
Tik kad mažumų neskriausti
Joms užtikrintoj globoj!..

Servilizmo atėjūnų -
Svetimtaučių dar ilgai
Nenustosme mes, galiūnų
Vakarykštieji vergai.

Bet savitarpy puikybės
Iki sočiai mums gana,
Jei tik yra galimybės
Ką prispausti letena.

Ministerijų pritvėrę,
Joms neskundžiame kasos
Ir iš jos, gerai įgėrę,
Siausti turime drąsos.

Valdininkai ir atstovai,
Demokratai, rods, visi,
Bet nejau tautos vadovai
Vaikščios pėsti ir basi?!

Automobiliais tik dunda
Su mergelėmis linksmi!..
Sąžinė tik tuomet bunda,
Kai už kyšius teisiami.

O tų partijų tarp mūsų,
Jų programų ir barnių!..
Tiek vargiai pas vargšą bl...
Atsirias už marškinių.

Vargo, skurdo mums nestoka,
Nesimato nei giedros,
Bet užtai jaunimas šoka
Iš aukų lig pat aušros!..

O Dievuliau, duok mums proto
Ir daugiau sveikos doros!
Argi jau ant mūsų ploto
Vienos usnys bekeros?

viską smulkiai paskirstė, o tai, kas svarbiausia, paliko Kunigų seminarijai ir visuomeninėms organizacijoms.

Pabandykite šiais Maironio metais gerai įsižiūrėti į mūsų tautos budintoją ir šauklį. Kaip reikia panašų į Maironį kunigų, poetų, rašytojų, visuomenininkų mūsų dienų Lietuvai!

Bernardinai.lt

ANTANAS SMETONA:

„JO NEUŽMIRŠ NEI BAŽNYČIA, NEI LIETUVIŲ TAUTA SU SAVO VALSTYBE”

Sausio 27 dieną buvo 85-eri metai, kai 1927-aisiais mirė Palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis (Matulevičius). Ta proga prisimename jo laidotuves Kauno Arkikatedroje Bazilikoje ir vėlesnį perlaidojimą į Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčią.

Garsėja šventumu ir mirės

Arkivyskupo Jurgio Matulaičio mirtis sukrėtė lietuvių tautą ir apgaubė gedulo šydu. Iš Hagentorno ligoninės į Šaričių bažnyčią nešamą karstą lydėjo studentai ateitininkai su fakelais, vienuoliai ir vienuolės su degančiomis žvakėmis, o jų tada buvo labai daug. Savo didingumu ir išpūdingumu ši procesija galėjo lygintis su kita procesija, kai iš Katedros nešė stebuklingąjį paveikslą į Pažaislį. Tada irgi ėjo minių minios, o kelią laistė, kad nedulkėtų.

„Mirus arkiv. Jurgiui, suskambo Vilniuje visų bažnyčių varpai, nors jis jau nebuvo Vilniaus vyskupas ir mirė ne Vilniuje. Vilniaus Katedroje buvo laikomos iškilmingos pamaldos už buvusį Vilniaus vyskupą Matulaitį. Kiek vėliau buvo išleista ir brošiūra ark. Matulaičio atminimui pagerbti. Brošiūra buvo dalinama prie pranciškonų bažnyčios Vilniuje” (Marija Juodsnukytė, gyv. Vilniuje nuo 1915 m.).

Laidojant Matulaitį, į visų katalikų bažnyčių liūdną varpų gaudesį įsijungė ir Kauno stačiatikių bei liuteronų bažnyčių varpai. Arkiv. Juozapas Skvireckas visose Lietuvos bažnyčiose įsakė aukoti gedulingas pamaldas ir skambinti gedulo varpais tris dienas rytą, vidurdienį ir vakare.

Kun. Stasys Yla rašė: „Mirus ark. Jurgiui, prasivėrė amžininkų ir buvusių jo mokinių lūpos, liudydamos, jog netekome didelio moralinio vado ir didelio lietuvių, didesnio, negu galvojome. Jo gyvenimas buvo herojiškas. Jo asmenybė buvusi šventa. Tada paaiškėjo, kad be Matulaičio talkos - patarimų, įtaigojimų, patikslinimų - vargiai būtume Lietuvoje turėję tiek ir tokių katalikų organizacijų, tokios spaudos, tokių drąsių užmojų ir pasirošimų reformoms. Tada tik pasirodė, kad Matulaičio misijoje nebuvo dingusi nei sociologija, nei pasaulietiniai reikalai, nei lietuviškieji dar-

Palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis.
2012-iejį paskelbti Palaimintojo Jurgio Matulaičio metais.

bo barai” („Draugo” kultūros priedas. 1972.02.05).

Ir Latvijoje sklido šventumo garsas apie velionį arkiv. Jurgį. Ten katalikai kalbėjo: „Lietuvoje mirė šventas vyskupas. Dabar meldžiamės už jį, o jis, be abejo, melsis už mus.”

Sausio 29-ąją nuo pat ankstyvo ryto į Baziliką rinkosi būriai žmonių. Prie visų Bazilikos altorių nuo 6 val. aukojamos šv. Mišios už mirusio arkivyskupo vėlę. Žmonės sukniubę meldžiasi ir rauda. Maldų gausybė sukuria giliai mistišką atmosferą. Apie 10.30 val. pradeda rinktis Vyriausybės, Seimo, diplomatinio korpuso ir visuomeninių organizacijų atstovai. Laidotuvėse dalyvavo visi Lietuvos vyskupai: arkiv. Pranciškus Karevičius MIC, Antanas Karosas, Justinas Staugaitis, Juozapas Kukta, Kazimieras Paltarokas, Mečislovas Reinys. Arkiv. J. Skvireckas vadovavo gedulingų šv. Mišių koncelebracijai, pamokslą pasakė Vilkaviškio vysk. koadjutorius M. Reinys. Ateitininkai karstą nunešė prie kriptos. **Prie jos kalbėjo valstybės prezidentas Antanas Smetona.** Jis sakė: „Varpai apraudojo, gedulo vėliavos apgailejo, spauda aprašė arkivyskupą Jurgį ir jo nuopelnus, sudėtus Bažnyčiai ir Tėvynei. Nuoširdžiomis maldomis ir religinėmis apeigomis jį atlydėjo čionai Bažnyčios hierarchai ir

didelė minia tikinčiųjų.

Arkivyskupo Jurgio vienuolio mirtis ne vieną giliai sugraudino, ne vienam giminei, gyvenimo ir darbo draugui nuriedėjo per skruostus gaili ašarėlė. Pasigedo jo Bažnyčia, kuriai jis iš visos širdies tarnavo, pasigedo ypač jo svajonių vaisius - Marijonų vienuolija, kurioje jis tiek daug vilties įdėjo. Mirė didysis asketas, kuris tiek daug ryšių turėjo ne vien su lietuviiais, bet ir su plačiausia katalikų visuomene.

Štai Bažnyčios vyriausybė atėjo atiduoti jam pagarbos. Atvyko paskutinį kartą su juo atsiveikinti mūsų vyriausybės atstovai, kurių vardu aš tariu šiuos žodžius. Bet ką gi mes norime jam pasakyti, tardami sudiev? Ar kad mes jį užmiršime? Galbūt... Toks priprastas žmogaus silpnumas - tas užmiršimas. Nors mes ir užmirštume, jo neužmirš nei Bažnyčia, nei Lietuvos tauta su savo valstybe.

Arkivyskupas Jurgis buvo didelis žmogus, todėl ir didelis kūrėjas, ir jo kūrybos sritis yra labai plati. Todėl ne kiekvienas ir ne tuoj pat teįstengs savo akių plotu ją aprėpti. Norint įvertinti Jurgio, vyskupo, arkivyskupo asmenį, reikia žvelgti dvasios akimis, kaip jis žvelgė į šį regimąjį pasaulį, dievišku mastu jį vertindamas. (...) Apie jį galima pasakyti, kad kas su vienuoliu Jurgiu sutapo, tas geresnis patapo. Jis vertėsi visokiuose visuomenės sluoksniuose, įvairiose šalyse ir įvairiose tautose, matė visokių dorų ir nedorų dalykų, bet jam blogis nepritapo, jo nepagavo drumsti gyvenimo verpetai - visur ir vi-

suomet iš to gyvenimo sukurio jis ėjo labiau užsigrūdinęs, savo dvasia sustiprėjęs. Visur savo dvasios akimi, viršun ir apačion žvelgęs, ieškojo gero ir rasdavo gera. Kas gera, tai į krūvą, kas bloga - tai į šalį. (...) Apsčiai turėdamas išminties, kunigas Jurgis 1918 metais Lietuvos sostinėje Vilniuje pradėjo bažnytinės kūrybos darbą greta su Valstybės Taryba, dėjusia pradžią mūsų valstybės kūrybai. Jam buvo lemta būti pirmam Vilniaus vyskupu atgimusiame Nepriklausomoje Lietuvoje. Tada valstybės vyrai suprato jį, o jis suprato juos. Tai buvo gera talka ir malonumas atsiminti visiems, kuriems teko dirbti anuomet Lietuvos sostinėje. Tame sunkiame darbe nebuvo skirtumo mummyse Šventojo Rašto žodžiais tariant tarp „žydo ir elino”. (...)

Didysis pedagogas vyskupas Jurgis kartą savo kalboje be kita ko pasakė: „Jei mes nusiimame kepurę, eidami pro kryžių, ir tuo nusilenkiame ženklui, primenančiam Kristų, mirusį dėl žmonių meilės, tai dar daugiau turime linktelėjimu pagerbti kiekvieną žmogų, kataliką ir nekataliką, to paties Dievo dvasios įkvėptą.” Arkivyskupas Jurgis skelbė ne siaurą mokslą, o plačią, visuotinę, amžiną, visiems įmanomą tiesą, norėdamas ją įkvėpti mūsų tautai. Ir dėl to jis buvo didesnis lietuvis, negu kam nors gali pasirodyti. Jis visų pirma skelbė, kad reikia siekti to, kas yra gera, ir siekti geromis priemonėmis. Jei Lietuva eis tuo keliu, ji išliks nepriklausoma, ir nepriklausomybės pamato reikia ieškoti tyroje lietuvių sieloje.”

Paskui kalbėjo Seimo pirmininkas Aleksandras Stulginskis. Jis sakė: „Ši diena mums yra didelio skausmo ir liūdesio diena. Mes liūdimė, netekę savo tautos žymaus žmogaus, didelio veikėjo, tobuliausio mūsų dvasios vado. Arkivyskupas Matulaitis buvo uolus Lietuvos ganytojas. Tam jis skyrė geriausias savo dienas, atidavė žymiausias savo sielos ir proto ypatumus. (...) Mes šiandien liūdimė asmens, kuris buvo toli pralenkęs kitus ne tik savo įstabia galia, galingu protu, bet ir šventu gyvenimu. Jis mus mokė Evangelijos tiesų ne vien gražia savo iškalba, bet ir vaizdžių pavyzdžiu, šventu gyvenimu. Jis buvo ta Evangelijos šviesa, kuri skaisčiai švietė Lietuvai ir visai žmonijai. Tai buvo šventa druska, kuri nenyksta, bet stebuklingai saugojama, veikia plačiąją visuomenę. Būdamas tikras Dievo pasiuntinys, meilės apaštalas, jis

buvo visiems artimas, visiems savas: ir vargingam beturčiui, ir pasiturinčiam, ir mokytam, ir bemokslui, ir kupinam vilties jaunuoliui, ir, pagaliau, savo dienas baigiančiam seneliui. Kilnus dvasios vadas buvo kartu ir karštas tautos mylėtojas, didelis lietuvis. Kas sekė didelius jo gyvenimo darbus, tas negalėjo nepastebėti, kad tai darbai - ne vien ganytojo vienuolio, bet ir didelio lietuvių. Vilniaus lietuviai, okupacijos valdžios spaudžiami ir persekiojami, amžinai atmins arkivyskupą Matulaitį. Jis buvo jiems didelė moralinė paguoda; pats skaudžiai persekiojamas, šmeižiamas, stovėdamas tiesos sargyboje, jis nepaliovė glaudęs prie savo tėviškos širdies vargstančius lietuvius. Ir šią dieną mūsų liūdesys susilieja su ta didele Vilniaus lietuvių, kurie pajuto skaudų smūgį, mirus jų buvusiam tėvui ir globėjui, širdgėla.

Kartu mes liūdimė ir didelio valstybės asmens, patrioto, valstybės vyro. Tvarkydamas Lietuvos dvasios gyvenimą, Lietuvos Bažnyčią, uoliai dalyvaudamas visuomenės darbe, dorindamas Lietuvą, jis nematomai dirbo didelį valstybės darbą, nes kas būtų iš mūsų valstybės, jei susilpnėtų ar pranyktų tautos dora? Be abejonės - mūsų valstybės ir tautos nepriklausomybės dienos būtų suskaičiuotos. Tą tiesą velionis labai dažnai mums primindavo savo pamoksluose ir prakalbose. (...) Mums reikia stengtis išnaudoti visas savo jėgas, jei norime savo gyvenimą padaryti panašų į brangaus velionio arkivyskupo gyvenimą. Taip pareikšime jam geriausią padėką už nuveiktus jo didelius darbus mūsų kraštui ir taip tiksliausiai pagerbsime didelio Kunigo, Vyskupo, didelio Veikėjo ir Žmogaus atminimą.”

Prie kriptos dar kalbėjo mons. Stukelis (Latvijos katalikų vardu), prof. P. Dovydaitis (ateitininkų vardu), P. Lastauskas (baltgudžių katalikų vardu), prof. J. Eretas („Pavasario” draugijos vardu), K. Ambrazaitis (krikščionių darbininkų vardu), kan. P. Daugelis (Šv. Zitos draugijos vardu).

Lietuvių tauta jo neužmiršo. Prie uždaru kriptos durų dėjo gėles, žibino žvakeles. Praeivis stabtelėdavo, kitas ir suklupdavo prie požemio vartų, susikauptavo. Meldė arkiv. Jurgį užtarties. Jautė, kad čia ilsisi ne eilinis, o šventas lietuvis. Susidūręs su sunkiai išsprendžiamais klausimais, profesorius S. Šalkauskis minintis kreipdavosi į velionį Matulaitį. Laukdavo jo patarimo. Kaip po netikėtios mirties

(Nukelta į 11 psl.)

**LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpikas,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

RENGINIŲ KALENDORIUS

VASARIO 18 d., šeštadienį, - Nepriklausomybės šventės minėjimas, 6:30 v.v. Šv. Kazimiero parapijos viršutinėje salėje. Minėjimą rengia JAV LB Clevelando skyriaus valdyba.

(Atkelta iš 10 psl.)

PALAIMINTOJO...

1927 metais kartais nerasdavo išėjus mus kankinančiais klausimais, S. Šalkauskis tardavo: „Stenkimės suvokti, ką ark. Matulaitis šioje situacijoje darytų, - ir paskęsdavo didžioje tyloje”.

Palaikai grįžta pas savus

Arkiv. Jurgio kūnas buvo palaidotas rūsyje po Kauno Katedra, kur ilsėjosi istorinės Žemaičių vyskupijos ganytojai vyskupai Motiejus Valančius (1875), Mečislovas Paliulionis (1908), Gasparas Cirtautas (1913). Kartais per pavasario polydį Nemunas ir Neris tiek išsiliedavo, kad užtvindydavo visą Senamiestį. Apsemdavo ne tik Vytauto bažnyčią, bet ir Katedros kriptą, požemį. Kilo pavojus, kad vanduo sunaikins arkiv. Jurgio palaikus. Marijonų vadovybė 1934 metais, minint 25 metų sukaktį nuo Vienuolijos atkūrimo, nutarė juos perkelti tinkamesnėn ir žmonėms prienamesnėn vieton.

Arkiv. Jurgiui, Marijonų kongregacijos atnaujintojui, labai tiko būti palaidotam Marijonų bažnyčioje Marijampolėje, kur jis, beje, buvo pakrikštytas, priėmė pirmuosius sakramentus. Čia buvo palaidotas tiesioginis jo pirmtakas, „baltųjų” marijonų vyriausias vadovas Vincentas Senkus. Čia buvo centriniai kongregacijos namai. Dvasios vaikai marijonai norėjo turėti savo Tėvą arčiau savęs, kad jo buvimas stiprintų.

Pirmiausia reikėjo identifikuoti kūną ir parengti pervežti. Išimant iš antkapio ir pakėlus galą karsto, iš jo ėmė tekėti vanduo. Pasirodė, kad

viršutinėje karsto dalyje per metalo sujungimus atsiradusios dvi skylės. Nors palaikai buvo beveik aštuonerius metus išgulėję rūsio drėgmėje ir vandenyje, kūnas atrodė standus, sąnariai neišsinarstę, nebuvo jokio kūno gedimo kvapo. Palaikai buvo išdžiovinti, įdėti į naują metalinį karstą, o šis dar į ažuolinį; taip kūnas buvo parengtas pervežti.

Iškilmingas sutikimas Marijampolėje

Neįstengdami keliomis eilutėmis aprašyti perkėlimo iškilmių, galime tik tiek pažymėti, kad jos labiau panašėjo į triumfą negu į gedulą. Perkėlimo metu visa Lietuva išgyveno nepaprastai pakilią religinę dvasią. Mintis, kad ark. Matulaičio asmenyje tauta gali sulaukti naujo šventojo, kiekvienam darė nepaprastą įspūdį. **Tuos lūkesčius vysk. J. Staugaitis išreiškė per pamokslą (1934 10 25) Marijampolės bažnyčioje:**

„Stovime prie karsto didelio žmogaus, garbingo ganytojo, didelio Lietuvos sūnaus, didelio mokytojo, galima sakyti, švento žmogaus. Mes už jį šiandien meldžiamės... Tačiau ateis laikas, kada mes čia rinksimės prie Jurgio kapo ne už jį, bet į jį melstis, kaip į mūsų šventąjį pas Dievą. Galimas dalykas, kad geriausias Dievas to vyro šventumą teiksis įrodyti antgamtiniais ženklais ir jo kūnas bus iškeltas į altoriaus garbę”.

Parengta pagal knygas: „Arkivyskupas Jurgis Matulevičius” (1933), kun. Viktoras Šauklys, MIC, „Širdys auksinės ir titaginės” (2008).

ST. PETERSBURG, FL

Kūčių vakariene Lietuvių klube. 2011 m. gruodžio mėn. 24 d., vakare į Lietuvių klubo salę susirinko beveik 140 žmonių Kūčių vakarienei. Prieėjimo pasitiko klubo valdybos nariai, o scenoje puikavosi graži šiaudinukais papuošta eglutė ir liepsnojo židiny. Pradedant Kūčių vakariene, Šv. Kazimiero Misijos vadovas kun. kan. Bernardas Talaišis paskaitė iš Šv. Rašto apie Kristaus gimimą ir palinkėjo visiems susirinkusiems maloniai praleisti Kalėdų šventes. Dalyviai laužė kalėdaičius ir dalinosi linkėjimais draugams ir pažįstamiems. Kūčių vakariene - tradicinius 12 valgių - paruošė klubo šeimininke Angelė Straukienė su pagalbininkėmis. Klubo pirmininkė Vida Meiluvienė pasveikino visus su Šv. Kalėdomis, linkėdama laimingų ir geros sveikatos kupinų Naujųjų metų. Po vakarienės susirinkusieji pagiedojo keletą lietuviškų Kalėdinių giesmių.

Kan. Bernardo Talaišio sukaktis. Šv. Kazimiero Misijos vadovo kun. kan. Bernardo Talaišio 60-ties metų kunigystės sukaktis buvo įspūdingai atšvęsta 2011 m. gruodžio 29 d. Lietuvių klube. Staigmenos puotą surengė Šv. Kazimiero Misijos komitetas. Solenizantą salėje pasitiko komiteto atstovės su baltų rožių puokšte ir susirinkusių, kurių buvo apie 80, plojimai. Misijos komiteto pirmininkas Vilius Juška pradėjo šventę, pakviesdamas visus, prisipildžius taures, pakelti tostą ir sugiedoti „Ilgiausių metų...” kan. Talaišiui. Jis taip pat pakvietė komiteto vicepirmininkę Aldoną Stasiukevičienę toliau vadovauti minėjimui.

Pakviestas kun. dr. Matas Čyvas trumpai nupasakojo, kaip kan. Talaišis atsirado St. Petersburg. Tai buvo 2003-ji metai. Loreta Kynienė supažindino susirinkusius su kan. Talaišio gyvenimu Lietuvoje. Sukaktuvininką sveikino visa eilė vietinių organizacijų atstovų.

Kan. Talaišis savo kalboje padėkojo visiems sveikintojams ir plačiau bei su jumoru nupasakojo savo kunigystės gyvenimo kelią.

„Saulutės” mokyklos šventė. Sekmadienį, gruodžio mėn. 18 d., Lietuvių klube buvo surengta „Saulutės” mokyklos kalėdinė šventė, kurioje mokiniai gražiai pasirodė. Didelė padėka mokyklos vedėjai Jūratei Navickienei ir renginio organizatorei Rasai Kay už mokinių paruošimą programai. Dainoms ir giesmėms akompanavo sesutės Aistė ir Indrė Zalepūgaitės. Atsilankęs Kalėdų senelis apdovanojo visus vaikučius dovanėlėmis. Klubo pirmininkė Vida Meiluvienė nuoširdžiai padėkojo mokiniams ir mokytojoms už pasirodymą, o susirinkę pietums Klubo nariai ir svečiai džiaugėsi gražia mokyklos programėle.

Prof. dr. Povilo Karoblio kalba. 2012 m. sausio 15 d., Lietuvių klube atsilankė Lietuvos Olimpines Akademijos pirmininkas prof. dr. Povilas Karoblis, kuris po pietų prieš pradėdamas savo pagrindinę kalbą, kalbėjo apie sausio 13-tąją – „Laisvės gynėjų dieną” ir pakvietė visus prisiminti žuvusius. Jis supažindino dalyvius su savo parašyta knyga apie Lietuvos Olimpines Akademijos raidą, skirtą Lietuvos Olimpines Akademijos 20-mečiui.

Naujųjų metų pietūs. 2012 metų sausio mėn. 1 d., Lietuvių klubo valdyba surengė Naujųjų metų pietus. Prie gražiai papuoštų ir vyno butelių praturtintų stalų, klubo nariai ir svečiai buvo pirmininkės Vidos Meiluvienės pasveikinti su naujaisiais. Mečys Šilkaitis pradžiugino susirinkusius paskaitydamas jo paruoštus prisiminimus apie mūsų Klubą.

Vasario 16-oji klube. Lietuvos Nepriklausomybės diena klube bus švenčiama sekmadienį, vasario mėn. 19 d. Šv. Mišios už Lietuvą bus laikomos 1:15 val. Šv. Vardo bažnyčioje, 1500-58th St. So. Gulfport, FL. 2:30 val. p.p. Lietuvių klube bus minėjimas. Paskaitą skaitys Mečys Šilkaitis ir trumpą programą atliks „Saulutės” mokyklos mokiniai.

Klubo metinis susirinkimas. Sausio 21 d. 2 val. p.p. vyko Lietuvių klubo atskaitinis susirinkimas. Klubo nariai

„DIRVAI” AUKOJO

M.Motiejūnas, Euclid, OH 100
A.Sutkus, Beverly Shores, IN 100
E.Jarašūnas, Santa Monica, CA.. 95
M.Matusz, Delran, NJ..... 72
D.Bložė, Strongsville, OH..... 25
R.Vaitys, Highland Pk., IL..... 25
R.Guzulaitis, Indianapolis, IN.. 20
J.Kavaliūnas, Carolina, PR..... 20
S.Petravičius,
Rancho Palos Verdi, CA 20
D.Užas, Maspeth, NY 15
J.Ignatavičienė, Clev., OH..... 10
G.Likander, Kankakee, IL 10
V.Butkus, Euclid, OH 5

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

kiekvienas gavo metinę finansų ir pajamų bei išlaidų atskaitomybę. Klubo pirmininkei Vidai Meiluvienei pristačius įstatuose nurodytą darbotvarkę, sekretorė Rima Kilbauskienė buvo pakviesta perskaityti 2011 metais 11 mirusiųjų narių pavardes ir jie buvo pagerbti atsistojimu ir susikaupimo minute. Sekretorė perskaitė rinkiminio susirinkimo, įvykusio 2011 m. lapkričio mėn. 19 d. protokolą, kuris buvo priimtas be pataisų.

Klubo pagalbinių vienetų/skyrių vadovai pranešė apie praėjusių metų veiklą: Kultūros būrelis - Angelė Karnienė, „Lietuvių žinios” redaktorius - Albinas Karnius, „Lietuvių žinios” administratorius dr. Pranas Budininkas, kuris yra ir Klubo bibliotekos vedėjas, pranešė ir apie bibliotekos veiklą. Susirinkime nedalyvavo atstovė ir raštu nebuvo gautas „Bangos” pranešimas.

Pramoginių šokių grupė „Ritmas”, praityje veikusi kaip atskira grupė, įsijungė į veiklą ir vadovė Rima Kilbauskienė pranešė, kad „Ritmas” atliks programą Klubo rengiamame Užgavėnių pokylyje.

Klubo išdininkė Elena Radvilienė paaiškino ir atsakė į narių klausimus dėl metinės atskaitomybės. Revizijos Komisijos pirmininkė Angelė Karnienė perskaitė revizijos komisijos metinį protokolą, kuriame be finansų ir bendros veiklos peržiūrėjimo pastebėta, kad visos išdo knygos ir atskaitomybė yra vedama tvarkingai.

Pirmininkė Vida Meiluvienė plačiai apžvelgė Klubo veiklą. Nupasakojo valdybos dedamas pastangas padidinti išdą, įteisinginti pelno nesiekiančios korporacijos padėtį, atlikti pastato bei inventoriaus priežiūros darbus. Dėkojo visiems, kurie savo darbu bei finansais prisidėjo prie Klubo bendros gerovės ir pakvietė visus paruoštoms vaišėms. **Angelė Karnienė**

A.† A.

SŪNUI ANDRIUI BUCHUI

mirus, reiškiamo nuoširdžią užuojautą Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Centro Valdybos Pirmininkui PETRUI BUCHUI, žmonai BIRUTEI ir šeimai.

Los Angeles Tautinės Sąjungos skyrius

A.† A.

VYTAUTUI TALANDŽIUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame brolių, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Los Angeles skyriaus pirmininką JONĄ TALANDĮ, žmoną GRAŽINĄ ir šeimą.

Los Angeles Tautinės Sąjungos skyriaus nariai ir valdyba

Kalba LTOC prezidentas Artūras Poviliūnas. Vilniuje, sausio 27 d. Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (LTOC) generalinėje asamblėjoje buvo svarstomas Rusijos olimpinio komiteto ir Rusijos šiuolaikinės penkiakovės federacijos prašymas leisti Donatui Rimšaiti Londono olimpinėse žaidynėse atstovauti Rusijai. *ELTA*

LTOC GENERALINĖ ASAMBLĖJA D. RIMŠAITEI NEDAVĖ LEIDIMO LONDONE ATSTOVAUTI RUSIJAI

Vilnius, sausio 27 d. (ELTA). Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (LTOC) aukščiausias organas - Generalinė asamblėja buvusiai mūsų šalies šiuolaikinės penkiakovės atstovei Donatui Rimšaiti neleido Londono olimpinėse žaidynėse atstovauti Rusijai. Už tai, kad Rusijos pilietybę priėmusiai sportininkei neduoti leidimo, Vilniuje, „Karolinos“ viešbučio konferencijų salėje, įvykusioje LTOC Generalinės asamblėjos sesijoje balsavo 49 iš 57 balsavimo teisę turėjusių delegatų.

Prieš balsavo vienas delegatas, susilaikė septyni.

Balsavime, kuris buvo atviras, galėjo dalyvauti tik LTOC Vykdomojo komiteto nariai ir federacijų, kurių sporto šakos yra olimpinių žaidynių programoje, atstovai.

Pagal Tarptautinio olimpinio komiteto priimtų pagrindinių principų, taisyklių ir jų oficialių išaiškinimų bendrą kodeksą - Olimpinių chartiją - olimpinėse žaidynėse atstovauti kitai valstybei galima tik praėjus ne mažiau trejiems metams po paskutiniojo starto savo buvusios šalies rinktinėje. Sutikus šalių olimpiniam komitetams ir Tarptautinei federacijai, Tarptautinio olimpinio komiteto Vykdomasis komitetas gali šį terminą sutrumpinti arba visai panaikinti.

D. Rimšaitė, kuriai sausio 29 d. sukaks 24-eri, į Rusiją išvyko 2010 metų gruodį. Sportininkė tarptautinėse varžybose Rusijos rinktinės marškinėlius vilki nuo praėjusių metų balandžio. D. Rimšaitė kol kas dar nėra iškovojo kelialapio į Londono olimpinės žaidynes.

Buvusi Lietuvos atletė 2008 ir 2009 metais iškovojo pasaulio

taurę, 2010 metų pasaulio čempionate pelnė sidabrą, o Europos pirmenybėse - bronzą. Pekino olimpinėse žaidynėse Donata užėmė 13-ąją vietą.

LTOC Generalinės asamblėjos sesijoje dalyvavo 81 iš 104 LTOC narių ir 22 LTOC garbės nariai iš 28. Generalinės asamblėjos sesijoje, kai buvo svarstomas D. Rimšaitės klausimas, dalyvavo ir pati sportininkė.

LTOC gavo Europos šiuolaikinės penkiakovės konfederacijos generalinės sekretorės pasirašytą laišką, kuriame prašoma D. Rimšaiti dalyvauti LTOC Generalinės asamblėjos posėdyje. LTOC Vykdomasis komitetas atmetė šį prašymą. Vėliau LTOC sulaukė pačios D. Rimšaitės laiško, kuriame ji pažymėjo, jog LTOC Generalinės asamblėjos sesijoje negalės asmeniškai paprašyti „išspręsti šį klausimą iš žmogiškosios pozicijos“, nes dalyvaus sveikatos patikrinime. Tačiau sportininkė atvyko į sesiją. LTOC Generalinė asamblėja leido jai dalyvauti.

A. Poviliūnas trumpai supažindino su įvykių, susijusių su D. Rimšaitės išvykimu į Rusiją, chronologija ir pažymėjo, jog jis sulaukė labai daug laiškų, kuriuose penkiakovininkės elgesys nepateisinamas. „Man tai labai skaudus atvejis. Ir kaip sporto žmogui, ir kaip lietuviui. Jos poelgio nenoriu komentuoti. Net nėra ką sakyti. Ar pateisinu? Tikrai ne“, - A. Poviliūnas citavo Prezidentą Valdą Adamkų.

Lietuvos šiuolaikinės penkiakovės federacijos (LŠPF) prezidentas Viktoras Majauskas pažymėjo, kad į Rusiją pabėgusi sportininkė apgavo ne

tik savo trenerį, Federaciją, LTOC, bet ir Prezidentę, kuri įteikė jai Šlovės ordiną. Anot V. Majausko, D. Rimšaitė pamynė sporto, olimpizmo prasmę. Jei LTOC Generalinė asamblėja būtų leidusi D. Rimšaiti Londono olimpinėse žaidynėse atstovauti Rusijai, tai V. Majauskas būtų atsistatydinęs iš LŠPF prezidento pareigų.

D. Rimšaitė, kreipdamasi į Generalinės asamblėją, sakė, kad labai daug sesijoje pasakytų žodžių apie ją yra netiesa. Sportininkė tvirtino, kad ją į Rusiją nuvedė meilė draugui.

„Norėčiau pabrėžti, kad išvykau iš Lietuvos dėl asmeninių priežasčių. Aš myliu žmogų, su kuriuo gyvenu. Ir maniau, kad tuo metu tai buvo svarbiausia ir teisingiausia, kalbėjo D. Rimšaitė. - Taip, aš esu sportininkė, bet ir esu žmogus, o pirmiausia - moteris. Jaunos moters gyvenimo tikslas yra šeima. Manau, kad tai yra pati didžiausia vertybė. Skaudu, kad užsitraukiau savo krašto nemalonę. Pasaulyje yra daug pavyzdžių, kai sportininkai atstovauja kitoms šalims. Jie nėra smerkiami. Aš neatsisakiau Lietuvos pilietybės, nepakeičiau savo vardo. Kokiai šaliai beatstovaučiau, vis tiek skambės mano vardas. Visi žinos, kad esu Donata Rimšaitė, kilusi iš Lietuvos. Čia yra mano kraštas, mano šaknys. Aš niekada neatsisakiau savo šaknų. Artimiausi mano žmonės žino, kad labai ilgiuosi savo namų ir labai myliu savo šalį. Tačiau sutikite, meilė žmogui yra labai stipri galia“.

D. Rimšaitės per balsavimą salėje nebebuvo.

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

216 481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts
Mufflers, Lube oil and Filter

Buy any 4 tires and receive a. P.S. Tire hat!

OPEN

Mon. - Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 200th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, OH 44119

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą šūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

LAIŠKAS

KAIP TĄ PAVADINTI?

Labai nustebino L. Rago straipsnis „Drauge“, 2011 m. lapkričio 17 d., kuriame grasi „Dirvai“ nutraukis prenumeratą, jei rašys panašius straipsnius kaip L. Venckus, kur jis išreiškia savo nuomonę apie Lietuvos pasimetusius vadovus.

Kadangi gyvename demokratiškame krašte, mes turime teisę kritikuoti visų pasaulio vadovus, jų elgesį pasaulio arenoje, todėl L. Rago grasi-

mas „Dirvai“, ar tai ne šantažas? Būtų sveikiau L. Ragi ir visai lietuvių bendruomenei, jei L. Rago, vietoje ėmėsis istoriko plunksnos daugiau laiko praleistų taisydamas dantis. Negali būti geras dantistas ir geras istorikas, devyni amatai dešimtas badas. Tikiuosi, kad „Dirva“ nesudrebėjo dėl to grasinimo kaip Lietuvos politikai be stuburo.

Algis Virvytis,
2012 m. sausio 31 d.

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS:

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.

Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.

Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.

Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$250,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)